

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра менеджменту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємства»
(за матеріалами ТОВ «ВІВАД 09», Житомирської обл., смт. Романів)

Студента 2 курсу 11 групи
спеціальності
073 «Менеджмент»
спеціалізації
«Менеджмент інноваційної
діяльності»

Рашко Анастасії
Олександрівни

Науковий керівник:
кандидат наук з державного
управління

Кандагура Катерина
Сергіївна

Гарант освітньої
програми:
кандидат економічних наук,
доцент

Підкамінний Ігор
Миколайович

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Сутність, методи та джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності.....	7
1.3. Механізм фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств.....	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ВІВАД 09».....	21
2.1. Організаційна та фінансово-економічна характеристика підприємства	21
2.2. Діагностика фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства	29
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ВІВАД 09».....	36
3.1. Проектне фінансування інноваційного розвитку ТОВ «ВІВАД 09» та оцінка його ефективності	36
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51
ДОДАТКИ.....	58

ВСТУП

Актуальність теми. Глобалізація економіки унеможливило успішне існування підприємств без введення змін, що зумовлювали б відповідність виробництва потребам споживачів. Саме тому інноваційна діяльність є важливою складовою розвитку промислових підприємств. Для українських підприємств запровадження інновацій є не лише ключовим фактором успіху в конкуренції, але й умовою виживання на ринку.

Інноваційна діяльність на промислових підприємствах не може бути впроваджена та ефективно реалізована без достатнього фінансування. Тому проблема фінансового забезпечення інноваційного процесу на підприємстві є необхідною для якнайшвидшого вирішення, що й визначає актуальність теми випускної кваліфікаційної роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цій проблемі присвячено низку робіт як О.І. Амоші, Ю.З. Драчука, Л.Й. Кобрини, І.В. Осьмірка, В.Г. Семенова, Х.І. Соловій, Д.М. Стеченко, А.Б. Почтовюка, Й.А. Шумпетера та інших відомих науковців. Проте порушена тематика потребує подальшого розвитку та вдосконалення.

Мета дослідження – обґрунтування теоретичних та методичних аспектів та практичних рекомендацій щодо фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Відповідно до поставленої мети, в роботі вирішувалися наступні завдання:

- вивчалась сутність та досліджувались методи та джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності;
- визначався механізм фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств;
- надавалась організаційна та фінансово-економічна характеристика підприємства;
- проводилась діагностику проблем фінансового забезпечення

інноваційного розвитку підприємства;

- пропонувалось проектне фінансування інноваційного розвитку ТОВ «ВІВАД 09»;

- оцінювалась ефективність фінансування інноваційних проектів підприємства.

Об'єктом дослідження є процес фінансового забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «ВІВАД 09».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні положення дослідження фінансового забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «ВІВАД 09», що функціонує у сфері деревообробки.

Методи наукових досліджень. При вирішенні поставлених завдань у роботі використано сучасні методи наукових досліджень, зокрема: якісного аналізу і синтезу (для дослідження теоретичних підходів до методів та джерел фінансового забезпечення інноваційної діяльності); порівняльного економічного аналізу (для аналізу та вивчення динаміки основних показників фінансового стану підприємства); методи групування та коефіцієнтів, структурний, факторний (для формування комплексної оцінки стану підприємства та для діагностики фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства).

Інформаційною базою є нормативно-правові акти, роботи вітчизняних і закордонних авторів з питань фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств, інноваційної діяльності та інноваційного менеджменту, матеріали статистичної і бухгалтерської звітності ТОВ «ВІВАД 09».

Наукова новизна досліджень у випускній кваліфікаційній роботі полягає у визначенні методики аналізу фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства розробці інноваційного проекту виготовлення паливних пелет на базі досліджуваного ТОВ «ВІВАД 09».

Практичне значення одержаних результатів полягає в узагальненні теоретичних і методичних засад аналізу процесу фінансового забезпечення

інноваційного розвитку підприємства, а також розроблених заходів з інноваційної діяльності, які доведені до рівня практичних рекомендацій і можуть бути використані у роботі підприємств.

Апробація результатів дослідження:

За результатами досліджень було опубліковано статтю «Фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємства» у Збірнику наукових статей студентів «Управління і адміністрування». – Київ: КНТЕУ, 2018. – С. 499.

Структура роботи. Основний текст роботи становить 56 сторінках, в тому числі 21 таблиця, 7 рисунків. Список використаних джерел містить 57 найменувань, викладених на 7 сторінках. Робота містить 7 додатків, викладених на 26 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність, методи та джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності

Інновації зумовлюють безперервні економічні зміни, сприяють динамічному розвитку і підвищенню результативності як економічної системи загалом, так і окремих підприємств. Саме тому неабиякий науковий інтерес становлять теоретичні положення, що стосуються суті понять «інновації», та «інноваційна діяльність». Це зумовлено тим, що від розуміння цих понять багато в чому залежить реалізація інноваційної політики на підприємстві, оцінювання рівня розвитку інноваційних досліджень, опанування механізмом управління інноваційними процесами [21, с. 122].

Вперше у науку терміни «інновація» та «інноваційний процес» запровадив на початку XX ст. австрійський вчений Йозеф Шумпетер [21, с. 123]. Сучасна економічна наука тлумачить інновацію як зміну стану певного об'єкта. Наприклад, О.І. Дачій, визначаючи інновацію як здійснення змін у техніці, технології, організації, екології, економіці, а також у соціальній сфері, наголошує на пріоритеті економічного ефекту. На наш погляд, інновація поряд з економічними та соціальними ефектами, може спричиняти й інші види ефектів (наприклад, екологічний).

Деякі економісти також розуміють інновацію як процес. Інші – розуміють під цим поняттям не сам процес, а саме його результат, що відбувся внаслідок якісних змін виробничого процесу.

Узагальнюючи розглянуті позиції, можна дійти висновку, що поняття «інновацію» інтерпретують переважною із двох позицій: інновація як певний процес, спрямований на досягнення результату, та інновація як результат. Вважаємо, що інновація виступає саме результатом впровадження

нововведень [21, с. 125].

Поняття «інноваційна діяльність» досить швидко увійшло до сучасного вітчизняного економічного лексикону. Воно означає «самостійний вид діяльності підприємства, пов'язаний з управлінням процесами відновлення всіх об'єктів господарювання в ринковій економіці» [40, с. 170].

Інноваційна діяльність, за А.Б. Почтовюком, – це процес, спрямований на розроблення й реалізацію результатів закінчених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий чи вдосконалений продукт, реалізований на ринку, у новий чи вдосконалений технологічний процес, використовуваний у практичній діяльності, а також зв'язані з цим додаткові наукові дослідження й розробки [42].

Інноваційна діяльність – процес, спрямований на реалізацію результатів завершених наукових досліджень і розробок або певних науково-технічних досягнень в новий чи вдосконалений продукт, який реалізується на ринку, у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується в практичній діяльності, а також пов'язані з цим процесом наукові розробки та дослідження. Розглядаючи наведене визначення поняття «інноваційна діяльність», необхідно вказати на відсутність в ньому процесу розробки інновації. Під інноваційною діяльністю розуміють усі наукові, технологічні, організаційні, фінансові й комерційні дії, що реально сприяють здійсненню інновацій або задумані з цією метою. До інноваційної діяльності входять дослідження й розробки, не пов'язані безпосередньо з підготовкою конкретної інновації [55, с. 125].

Здійснені нами дослідження показали, що як у світовій, так і у вітчизняній практиці не існує єдності щодо визначення змісту поняття «інноваційна діяльність». Дослідивши поняття «інноваційна діяльність», ми виділяємо декілька основних підходів до визначення її сутності, у межах яких це поняття розглядається як (табл. Б.1 дод. Б): процес; діяльність; система; заходи [52, с. 393].

Аналіз наведених у таблиці Б.1 дод. Б трактувань свідчить, що загалом

передбачається послідовне виконання пов'язаних між собою етапів інноваційного процесу: фундаментальні дослідження; прикладні дослідження; конструкторські та експериментальні розробки; комерціалізація новинки та її дифузія, для забезпечення створення кінцевого продукту у вигляді інновацій. Такі різні підходи щодо тлумачення поняття «інноваційна діяльність» обумовлені багатоаспектністю цього економічного терміну, його складністю та різноманітністю сфер застосування.

До основоположних законодавчих актів, які регламентують інноваційну діяльність, належать Закони України «Про інноваційну діяльність» [45], «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» та «Про загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукових технологій» на основі яких має будуватися вся нормативно-правова база інноваційної діяльності. Підсумовуючи, слід зазначити, що в Україні створено досить розгалужену і розмиту сукупність нормативно-правових актів для здійснення і розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності.

У випадку, коли мова йде про інноваційні підприємства, об'єктами аналізу є їх господарська діяльність. Завдання, що постають перед суб'єктом господарювання під час провадження інноваційної діяльності та відповідно результати, які повинні бути ним отримані, подані в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Завдання та результати інноваційної діяльності суб'єкта господарювання (складено на основі [1; 5; 11])

Завдання інноваційної діяльності	Результати інноваційної діяльності
Розроблення системи заходів для прискорення розвитку НТП і підвищення його соціально-економічної ефективності	Зміцнення позицій окремих суб'єктів, які займаються нововведенням, в результаті відновлення збутового потенціалу, максимізації прибутку
Наукові дослідження та створення нових видів продукції, вдосконалення устаткування, технологічних процесів	Збільшення можливості задоволення потреб суспільства за рахунок відновлення товарного асортименту
Удосконалення економічних важелів і стимулів розвитку інноваційної діяльності	Сприяння перерозподілу капіталу в результаті збільшення форм вкладення в найбільш перспективні види виробництва
Планування та фінансування досліджень	Посилення конкуренції у всіх галузях економіки

Враховуючи результати проведених досліджень, пропонуємо таке трактування поняття «інноваційна діяльність підприємства»: це діяльність підприємства, яка передбачає розробку нових інноваційних проектів і/або виробництво нових продуктів на визначеному етапі життєвого циклу інноваційного процесу, удосконалення існуючих товарів, робіт, послуг, технік та технологій, а також появу пов'язаних з цим додаткових результатів діяльності (відкриття, теоретична розробка, винахід, новинка, нововведення, інновація), реалізацію їх на ринку і/або використання для власних потреб, враховуючи власні можливості і вимоги зовнішнього середовища. На відміну від загальноприйнятих визначень, це трактування враховує ту особливість, що інноваційна діяльність підприємства складається із комплексу етапів інноваційного процесу і інноваційного потенціалу підприємства та спрямована на виготовлення конкурентоспроможної продукції [52, с. 393].

Система фінансового забезпечення інноваційного розвитку має власний понятійний апарат, в якому головним є таке поняття, як «фінансове забезпечення».

Під фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку пропонується вважати «сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів, а також організаційно-управлінських принципів, методів і форм впливу цих ресурсів на інноваційний розвиток національної економіки» [37, с. 49].

Найпоширенішим є визначення фінансового забезпечення інноваційної діяльності як комплексу методів та важелів впливу на інноваційну діяльність, який реалізується в різних формах через відповідну систему фінансування [13, с. 31]. Виходячи з такого розуміння, основними складовими фінансового забезпечення інноваційної діяльності є методи та форми фінансування, важелі впливу на інноваційну діяльність, джерела надходження коштів, моніторинг і контроль за фінансуванням інноваційної діяльності.

У практичній діяльності процес фінансового забезпечення інноваційного розвитку реалізується за допомогою основних елементів

системи фінансового забезпечення [37, с. 48].

Під «фінансовими методами» розуміють форму вираження фінансових відносин, що визначає конкретні способи формування і використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів для забезпечення ефективного функціонування всіх складових ланок фінансової системи, основними з яких є: бюджетне фінансування; кредитування; самофінансування.

Визначення джерел фінансування інноваційної діяльності для підприємств є однією з головних задач [23, с. 114]. Згідно з офіційними даними спостерігається тенденція росту суми інвестицій: якщо в 2011 році переможці отримали на втілення своїх ідей 180 тис. грн., то в 2015 році – уже 573 млн. грн. [35, с. 111] Таких заходів вживається на базах технопарків та наукових парків. Проте такі способи фінансування підходять новаторам.

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про інноваційну діяльність», джерелами фінансової підтримки інноваційної діяльності є [25, с. 451]:

- 1) кошти державного бюджету;
- 2) кошти місцевих бюджетів;
- 3) власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;
- 4) власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності;
- 5) кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб;
- 6) інші джерела, не заборонені законодавством.

Джерела фінансування інноваційної діяльності за формою власності можна поділити на приватні та державні. До державних належать бюджетні кошти, майно, що перебуває в державній власності, державні позики, кошти позабюджетних фондів тощо. Відповідно, приватні джерела формують кошти приватних суб'єктів господарювання, інноваційних банків, інвестиційних фондів, страхових компаній та пенсійних фондів, банківські позики, венчурне фінансування, кошти фізичних осіб і громадських організацій.

За ступенем участі у фінансовому забезпеченні підприємств, що

проводять інноваційну діяльність, можна виділити такі види грошового забезпечення, як, зокрема, державне фінансування, кошти місцевих бюджетів, кредитування, інвестування, самофінансування.

Державне фінансування інноваційних проектів полягає у виділенні державою грошових ресурсів на певні пріоритетні для науки цієї країни наукові проекти (зазвичай фундаментального характеру) з бюджету та позабюджетних фондів на безповоротній основі. Перевагою цього джерела є відсутність необхідності повернення інвестованих коштів, а недоліком – рідкість такого виду інвестування.

Кошти місцевих бюджетів мають суттєву перевагу, оскільки, інвестуючи в місцеві промислові підприємства, бюджети водночас розвивають рівень економіки на місцевому (регіональному) рівні. Кредитування полягає в наданні позик на проведення інноваційної діяльності з боку банків та інших кредитних установ, проте це є не вигідним джерелом фінансування для промислових підприємств, адже впровадження інновацій є довгостроковим процесом, а кредитування економічно вигідне лише під час реалізації короткострокових проектів.

Самофінансування інноваційної діяльності полягає у проведенні наукових та промислових досліджень, прикладних розробок за рахунок власних коштів підприємства, основними джерелами яких виступають прибуток та амортизаційні відрахування.

Промислове підприємство, що має постійний дохід, може використовувати власні кошти для фінансування інновацій. Наприклад, частина прибутку може бути виділена на розробку та впровадження нововведень після достатньої кількості накопичених коштів. Також фінансовим джерелом може бути амортизація. Амортизація – це процес перенесення вартості основних засобів на вартість новоствореної продукції з метою їх повного відновлення [5].

Отже, фінансування інноваційних проектів шляхом власних коштів сприяє прийняттю оперативних інвестиційних рішень, зменшує вартість

проекту на величину відсотків по кредитах, забезпечує високу мобільність обертання грошових коштів і дає змогу успішно долати залежність від бюрократичних державних інстанцій.

Традиційні джерела фінансування постійно зменшують обсяг коштів на інноваційну діяльність, що змушує підприємства шукати альтернативні джерела фінансування. Резервом інноваційного розвитку є також фінансування через нетрадиційні (альтернативні) інструменти: венчурні фонди, бізнес-акселератори, бізнес-ангели, краудфандінг.

Венчурний капітал є особливою формою капіталу. Інвестори, беручи участь у фінансуванні, фактично виступають як замовники майбутніх нововведень, якщо вони виявляються успішними – як співвласники новоутвореної фірми. Венчурне фінансування виконує роль попередньої оплати видатків виконання замовлень на новачку [25, с. 453].

Бізнес-акселератор – модель підтримки бізнесів на ранній стадії, яка передбачає інтенсивний розвиток проекту в найкоротші терміни. Для швидкого виходу на ринок проекту забезпечуються інвестування, інфраструктура, експертна та інформаційна підтримка.

Для інвестицій на початкових стадіях бізнес-акселератори залучають інвесторів, як приватних, так і інституціональних, а також можуть частково самі виступати в ролі фонду. Бізнес-акселератори найбільш поширені як форма підтримки ІТ-стартапів: проектів в області сучасних технологій і комунікацій. Найвідомішими акселеративними програмами є Y Combinator і Techstars. Для засновників проектів участь в акселераторах безкоштовно. Іноді стягується внесок за входження в програму (у американського акселератора Mass Challenge – \$ 199).

Краудфандінг, своєю чергою, передбачає співпрацю людей, які об'єднують гроші чи інші ресурси для підтримки ідей, людей або організацій. Взаємодія між ними найчастіше відбувається в Інтернеті на спеціалізованих майданчиках або в соціальних мережах. Краудфандінг володіє значним потенціалом, він може бути непоганою бізнес-моделлю, що забезпечує тільки

реалізацію окремого проекту на початкових етапах його розвитку.

Бізнес-ангели – приватні особи, які надають компаніям грошову допомогу на ранній стадії їх розвитку. Такі інвестиції пов'язані з високими ризиками: не кожен стартап приносить прибуток після його розкрутки. Бізнес-ангелами стають досвідчені бізнесмени, топ-менеджери великих корпорацій і люди, що домоглися помітного кар'єрного успіху.

Їх місія – не тільки професійне інвестування в потенційно прибуткові проекти, але і наставництво, часткове керівництво і координація перспективних проектів. «Ангели», як правило, вкладають свої власні кошти на відміну від венчурних капіталістів, які управляють грошима третіх осіб, об'єднаними у венчурні фонди.

Бізнес-ангели – живі люди зі своїми комерційними та особистими уподобаннями та фінансовими можливостями. Представляємо 7 найбільш впливових приватних інвесторів.

Олександр Бородич у 2013 заснував лабораторію FutureLabs (розробка мобільних і інтернет-додатків). У числі відомих проектів – сервіс Lovely (пошук нерухомості в мережі), сервіс Verbling для спілкування людей, що вивчають іноземні мови, мобільні програми для торгівлі через «Фейсбук».

Олексій Карлів – засновник Angel Relations Group. Позиціонує себе як приватного інвестора, але іноді діє від імені згаданої компанії. Серед відомих проектів – розпізнавання зображень, кілька додатків для Windows Phone.

Богдан Яровий – колишній співвласник банку «Європейський», розробник навчальних програм.

Костянтин Синюшин – засновник «ангельської мережі» The Untitled Venture Company. Інвестує у проекти на «посівної» і «передпосівної» стадіях. В сфері інтересів – «хмарні» технології, управління мобільними додатками, розваги, нові способи комунікації.

Едуард Фияксель – президент спільноти бізнес-ангелів «Стартові інвестиції». Засновник кафедри маркетингу у НДУ «Вища Школа Економіки». Вкладає гроші в стартапи у сфері телекомунікацій та

біотехнологій. За останні 2 роки інвестував близько 800 тис. доларів. Автор підручників і посібників про венчурному бізнесі.

Кожне з альтернативних джерел має відмінності (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Порівняльний аналіз альтернативних джерел фінансування [25, с. 453]

Спосіб інвестування	Обмеження	Переваги	Недоліки
Венчурні фонди	відбір проектів на основі бізнес-планів	діяльність спрямована на найбільш ризикове інвестування	можливість утрати підприємством контролю над власним проектом
Бізнес-ангели	необхідне повернення вкладень або частка в капіталі (блокуючий пакет)	оптимізують поточну бізнес-модель, визначають місце та перспективи проекту на ринку	незначний внесок у капітал
Краудфандінг	взаємодія відбувається в мережі Internet на спеціалізованих майданчиках (платформах) або соціальних мережах	залучення безповоротних, безкоштовних інвестицій з одночасною рекламою інноваційного продукту	за недобору оголошеної суми проект не отримує коштів, тому що вони повертаються інвесторам

Оскільки інноваційна діяльність характеризується досить високим ступенем невизначеності й ризику, важливо використовувати різноманітні джерела фінансування для досягнення їхньої гнучкості та адаптивності до вимог ринку. Кожне з них має свої переваги і недоліки, тому прийняття рішень щодо їх вибору повинно ретельно обґрунтовуватися.

1.3. Механізм фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств

Плануючи перспективи свого розвитку та визначаючи методи та інструменти стимулювання виробництва, підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємства і продукції, підприємство формує дієвий механізм фінансового забезпечення господарської діяльності, який дозволяє мобілізувати як наявні у нього фінансові ресурси, так і залучені з інших джерел [18, с. 87].

Безпосередній процес фінансового забезпечення інноваційної діяльності конкретного підприємства може бути реалізований за допомогою низки взаємопов'язаних елементів із ієрархічним підпорядкуванням і специфічними функціональними особливостями (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Основні елементи процесу фінансового забезпечення інноваційної діяльності на підприємстві [12, с. 108]

Як видно з рис. 1.1, надзвичайно важливим елементом системи фінансового забезпечення інноваційної діяльності будь-якого сучасного підприємства є не що інше, як джерела надходження грошових коштів, які приводяться в дію відповідними механізмами їх акумуляції і вкладення в інноваційні проекти і програми. Не менш важливу роль у процесі фінансового забезпечення інноваційної діяльності, на нашу думку, мають відігравати механізми, які забезпечують контроль за використанням інвестицій, можливістю зменшення періоду їх окупності [12, с. 108].

І. Ю. Єпіфанова виділяє три взаємопов'язані етапи фінансового забезпечення [13, с. 31]:

1. Формування необхідного обсягу фінансового забезпечення інноваційної діяльності, що передбачає:

- визначення загальної потреби у фінансових ресурсах;
- визначення обсягу внутрішніх (власних) фінансових ресурсів для фінансування інноваційної діяльності;
- визначення обсягу та вартості необхідних зовнішніх фінансових

ресурсів для фінансування інноваційної діяльності;

- визначення форм і методів фінансування;
- залучення потрібної кількості зовнішніх фінансових ресурсів.

2. Використання сформованих фінансових ресурсів у процесі інноваційної діяльності.

3. Отримання ефекту від використаного фінансового забезпечення (досягнення бажаного фінансового результату, забезпечення необхідного рівня рентабельності та прибутковості інвесторів, покриття інших витрат за зовнішніми фінансовими ресурсами).

Очевидно, що механізм фінансового забезпечення інноваційної діяльності має певні особливості, зокрема, він націлений винятково на активізацію інноваційної діяльності. У свою чергу, сфера малого інноваційного підприємництва також має певні специфічні моменти, які відображаються на формуванні цього механізму та підборі ефективних заходів його практичної реалізації.

Механізм фінансового забезпечення являє собою дієвий інструмент, за допомогою якого здійснюється стимулювання економічного розвитку, покращення інвестиційного клімату в економіці, підвищення ефективності фінансово-економічної діяльності окремих суб'єктів господарювання, досягається підвищення рівня конкурентоспроможності окремих підприємств, регіонів і країни загалом.

У науковій економічній літературі трапляються різні визначення поняття «механізм фінансування (фінансового забезпечення) інноваційної діяльності», в яких вчені акцентують увагу на тих чи інших його аспектах.

Так, на думку В. М. Опаріна фінансовий механізм – це сукупність фінансових методів і форм, інструментів та важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства. С. І. Юрій та В. М. Федосов поняття «фінансовий механізм» розглядають у широкому і вузькому значенні. У широкому розумінні – це комплекс фінансових методів і важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства, а у вузькому – сукупність

конкретних фінансових методів та важелів впливу на формування і використання фінансових ресурсів з метою забезпечення функціонування й розвитку державних структур, суб'єктів господарювання і населення» [4, с. 85]. Г. В. Возняк та А. Я. Кузнецова вважають, що під фінансовим забезпеченням інноваційної діяльності слід розуміти комплекс методів та важелів впливу на інноваційну діяльність, що реалізується в різних формах через відповідну систему фінансування.

Система фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства подана на рис. 1.2.

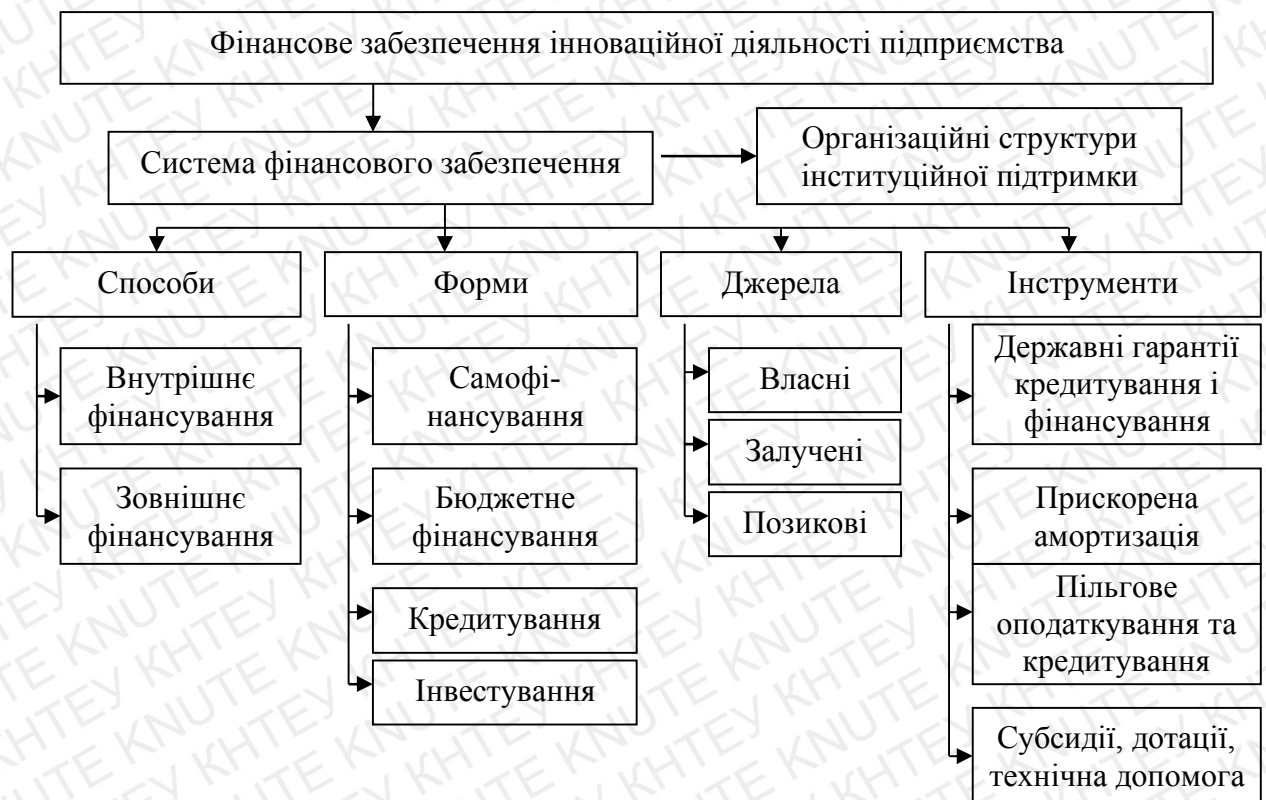

Рис. 1.2. Структурно-логічна схема системи фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства [42, с. 136]

Наведені складові відображають головні аспекти організації процесу фінансування інноваційної діяльності на підприємствах, які необхідно враховувати під час здійснення даного виду діяльності [42, с. 136].

Механізм фінансового забезпечення господарської діяльності має складну структуру, яка включає в себе організаційну (організація, розробка і впровадження інновацій), економічну (регулювання, управління, планування

та реалізація інновацій) та фінансову складові, які між собою взаємозалежні й разом дозволяють досягти бажаного ефекту.

Така взаємна залежність передбачає наявність тісної взаємодії суб'єктів господарювання, державних владних структур та органів місцевого самоврядування, у розпорядженні яких знаходяться фінансові, матеріальні, мінерально-сировинні, інтелектуальні та інформаційні ресурси для забезпечення ефективної господарської діяльності, яка в нинішніх умовах неможлива без впровадження інновацій.

Основною економічною складовою механізму фінансового забезпечення інноваційної діяльності є державні органи влади й управління, які відповідають за стратегічне управління інноваційним розвитком країни та її регіонів й покликані регулювати інноваційні процеси в країні, формувати зовнішні умови (інноваційну політику) для господарювання підприємств, забезпечуючи тим самим стійкий розвиток національної економіки.

До фінансової складової механізму забезпечення інноваційної діяльності входять такі основні елементи як державне фінансування, банківське та комерційне кредитування, зовнішнє інвестування, зокрема венчурне, та самофінансування, яке передбачає використання підприємствами власних коштів.

Така структура цього механізму дозволяє мобілізувати всі наявні джерела фінансових ресурсів і спрямувати їх на створення умов для ефективної інноваційної діяльності та підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств [19, с. 28].

Основні принципи системи фінансового забезпечення інноваційного розвитку перелічені в табл. Б.2 дод. Б.

Виходячи з проведених досліджень, можна зробити висновок про те, що в сучасних умовах основним джерелом фінансування інноваційної діяльності вітчизняних підприємств виступають переважно власні фінансові джерела [25, с. 452].

Отже, актуальним на сьогодні питанням є збільшення частки державної

участі у фінансуванні інноваційної діяльності підприємств України.

Для вдосконалення стимулювання інноваційної діяльності в Україні потрібен новий комплексний механізм стимулювання всього інноваційного процесу – від фундаментальних досліджень до впровадження розробок у виробництво. Створення такого механізму є доцільним не тільки на державному, а й на регіональному рівні.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ВІВАД 09»

2.1. Організаційна та фінансово-економічна характеристика підприємства

ТОВ «ВІВАД 09» утворене 01 липня 2010 року. Загальними зборами акціонерів товариства 29.04.2011 року на вимогу закону «Про акціонерні товариства» було прийнято рішення про зміну назви товариства з Відкритого акціонерного товариства «ВІВАД 09» на товариство з обмеженою відповідальністю «ВІВАД 09» та 08.06.2011 року було зареєстровано статут в новій редакції ТОВ «ВІВАД 09». Протягом звітнього періоду злиття, поділу, приєднання, перетворення виділу не було.

Підприємство розміщується на двох ділянках. Основне підприємство розміщене в с. Врублівка, його площа 3,69 га, підзвітне підприємство розміщене в смт. Романів, його площа 1,92 га, розташоване на відстані 26 км від основного. На території основного підприємства розміщено 10 складів, деревосушка.

Основні види діяльності ТОВ «ВІВАД 09»:

- організація приймання, зберігання і відпуску деревообробних матеріалів;
- комплексний лабораторний аналіз;
- переоформлення права власності, зважування;
- оптова торгівля деревообробними матеріалами;
- надання послуг по сушці і очистці дерева.

Виробничі потужності обладнання використовуються на 100%. Утримання активів здійснюється господарським способом, місцезнаходження основних засобів за адресою: Житомирської обл. Романівський р-н смт. Романів вул.Заводська, 1.

Основними клієнтами підприємства в звітному році були Аграрний фонд, ТОВ «АСТІ», ПП «СЕРНА», ПАТ «Коровинецьке». Ринки збуту деревообробних матеріалів – Житомирська область. Галузь заготівлі дерева за попередні роки скоротилась – зменшилась динаміка заготівлі дерева.

Основним постачальником сировини є ДП «Баранівський лісгосп АПК». Основними конкурентами ТОВ «Вівад 09» є деревопереробні підприємства, які територіально близько знаходяться до досліджуваного підприємства.

Важливим етапом проведення аналізу підприємства є попередня оцінка його економічних показників, які дають можливість попередньо визначити позитивні і негативні сторони його діяльності.

Таблиця 2.1

Основні економічні показники господарської діяльності ТОВ «ВІВАД 09»

Показники	Роки			Відхилення 2017 рік до 2015 року	
	2015	2016	2017	+, –	%
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	44809	95348	52062	7253	16,2
2. Валовий прибуток, тис. грн.	9264	11434	7796	-1468	-15,8
3. Чистий прибуток, тис. грн.	2422	1196	2254	-168	-6,9
4. Середньооблікова чисельність працівників, чол.	73	126	216	143	195,9
5. Середньорічна вартість:					
– необоротних активів;	7350,5	12371,0	11093,5	3743,0	50,9
– оборотних активів	19464,5	30747,0	28030,0	8565,5	44,0
6. Фондовіддача, грн	6,1	7,7	4,7	-1,4	-23,0
7. Коефіцієнт оборотності оборотних активів, оборотів	2,3	3,1	1,9	-0,4	-19,3
8. Продуктивність праці персоналу, тис. грн./осіб	613,8	756,7	241,0	-372,8	-60,7
9. Рентабельність діяльності, %	5,4	1,3	4,3	-1,1	x

Відповідно до даних табл. 2.1 можемо побачити, що чистий дохід на підприємстві в 2017 р. зріс на 7253 тис. грн. порівняно з 2015 р., що становить близько 16,2% та зумовлено збільшенням обсягів господарської діяльності в натуральному вимірі та ціни за рахунок інфляційних коливань. Валовий прибуток у 2017 р. порівняно з 2015 р. зменшився на 1468 тис. грн. і

становить 7796 тис. грн.

Зростання валового прибутку темпами, нижчими за темпи зростання чистого доходу, свідчить про значний приріст витратомісткості виробництва на ТОВ «ВІВАД 09». За показником чистого фінансового результату можна констатувати факт, що в 2017 р. в порівнянні 2015 р. чистий прибуток зменшився на 168 тис. грн. або на 6,9%.

Середньооблікова чисельність працівників збільшилася на 143 чол. в порівнянні з 2015 р. і становить у 2017 р. 216 осіб. Вартість необоротних активів збільшилася у 2017 р. на 3743 тис. грн. порівняно з 2015 р. де вона становила 7350,5 тис. грн. Вартість оборотних активів зросла у 2017 р. на 8565,5 тис. грн. порівняно з 2015 р. і становить 28030,0 тис. грн. Такі тенденції свідчать про розширений спосіб відтворення господарської діяльності ТОВ «ВІВАД 09».

Показник продуктивності праці відображає, скільки один працівник приносить підприємству чистого доходу. Цей показник зменшується в 2017 р. в порівнянні з 2015 р., на 372,8 тис. грн. або на 60,7%, що свідчить про неефективне використання персоналу, а саме – про необґрунтоване збільшення його чисельності.

Фондовіддача характеризує ефективність використання технічних ресурсів підприємства та відображає суму виробленої продукції на одну гривню основних засобів. Відповідно ефективність використання основних засобів у 2017 р. скоротилась у порівнянні з 2015 р. на 1,4 пункти або 23%. Коефіцієнт оборотності оборотних активів зменшився в порівнянні з 2015 р. і становив в 2017 р. 1,9 оборотів, що є негативним, оскільки із зменшенням цього показника збільшується термін обороту.

Основою для забезпечення господарської діяльності підприємства є його майно. Отже, наступним кроком проаналізуємо динаміку та структуру активів ТОВ «ВІВАД 09» (табл. Д.1 дод. Д).

Отже, відповідно до даних табл. 2.2 можемо прослідкувати зменшення загальної вартості майна ТОВ «ВІВАД 09» на 7989 тис. грн. або на 34,1%, що

підтверджує попередньо зроблені висновки про звужений спосіб відтворення. Аналізуючи структуру балансу, можна зробити висновок, що в звітному періоді в порівнянні з базовим зменшилася вартість необоротних активів на 29,6%, а саме на 2555 тис. грн. Також зменшилась вартість оборотних активів на 36,6%, а саме на 5434 тис. грн. Як бачимо, у 2017 році на підприємстві є така стаття як обсяг незавершених капітальних інвестицій, яка збільшилася на 146,1% порівняно з 2015 роком, що позитивно характеризує розвиток підприємства. Аналізуючи оборотні активи, бачимо зменшення вартості виробничих запасів – на 28,1%, збільшення незавершеного виробництва на 938 тис. грн. або на 146,1%, дані аспекти є негативними.

Дебіторська заборгованість за розрахунками зросла на 5%, що є негативною тенденцією, але інша поточна дебіторська заборгованість зменшилась на 4026 тис. грн., тобто майже на 48,3%. Крім того у 2017 обсяг грошових коштів зменшився на 141 тис. грн. або 80,6%, що свідчить про погіршення стану платоспроможності підприємства.

В табл. Е.1 додатку Е подана характеристика пасивів ТОВ «ВІВАД 09».

Що стосується пасиву, то розмір власного капіталу залишився без змін – 63 тис.грн. Зменшився розмір нерозподіленого прибутку – на 2254 тис. грн. Позитивним явищем є зменшення на 4766 тис. грн. поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Зменшився розмір короткострокових кредитів банку на 728 тис. грн.. і в 296 він становив 2675 тис.грн.

Операційні витрати є основною складовою витрат підприємства. До них входять виробнича собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати. Динаміка та структура операційних витрат наведена в табл. 2.2.

За даними табл. 2.2 операційні витрати на виробництво продукції збільшились в 2017 році в порівнянні з 2015 роком на 19085 тис. грн., або на 65,6%, в тому числі матеріальні витрати збільшились на 5920 тис. грн., що в

процентному значенні складає 36,3%. Витрати на оплату праці збільшилися на 1069 тис. грн. в порівнянні з 2015 р., що становить близько 119,7%. Амортизаційні витрати також зросли і у 2017 р. становлять 1180 тис. грн., що на 402 тис. грн. більше ніж у 2015 р.

Таблиця 2.2

Динаміка та структура операційних витрат ТОВ «ВІВАД 09», 2015-2017 рр.

Показники	Роки						Відхилення 2017 р. до 2015 р.		
	2015		2016		2017				
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	Пункт структ.
Матеріальні затрати	16295	56,0	38724	36,3	22215	46,1	5920	36,3	-9,9
Витрати на оплату праці	893	3,1	3610	3,4	1962	4,1	1069	119,7	1,0
Відрахування на соціальні заходи	369	1,3	1495	1,4	822	1,7	453	122,8	0,4
Амортизація	778	2,7	2296	2,2	1180	2,4	402	51,7	-0,2
Інші операційні витрати	10744	36,9	60485	56,7	21985	45,6	11241	104,6	8,7
Разом	29079	100,0	106610	100,0	48164	100,0	19085	65,6	x

З наведеної таблиці видно, що найбільшу частку в операційних витратах займають матеріальні витрати на виробництво, які щороку мають різну частку, також збільшується заробітна плата, зменшується амортизація, що пов'язано з зменшенням розміру основних засобів. Спостерігається поступове збільшення інших операційних витрат.

Динаміку показників ліквідності підприємств пивоварної галузі за період 2015-2017 рр. відображено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка показників оцінки ліквідності підприємства, 2015-2017 рр.

Показник	Оцінка показника	Роки			Відхилення 2017 до 2015 рр., +/-
		2015	2016	2017	
1. Загальний коефіцієнт покриття (платоспроможності)	>1	0,82	0,83	0,76	-0,08
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,5	0,57	0,56	0,53	-0,04
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	0,01	0,01	0,003	-0,01
4. Частка оборотних активів в загальній сумі активів	за планом	0,63	0,74	0,60	-0,03
5. Частка товарних запасів в оборотних активах	>0,5	0,27	0,35	0,30	-0,03
6. Робочий капітал	-	-3332	-9708	-3031	301,0

На основі даних табл. 2.3 можемо побачити, що коефіцієнт покриття ТОВ «ВІВАД 09» в 2015-2017 роках не відповідає нормативному значенню, тобто у підприємства немає можливості покриття поточних зобов'язань за рахунок його оборотних засобів. Коефіцієнт швидкої ліквідності в 2015-2017 роках становить 0,57, 0,56 та 0,53, що є більше за нормативне значення і свідчить, що за рахунок грошових коштів та очікуваних фінансових надходжень буде можливим погашення всіх поточних зобов'язань підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності дозволяє визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів. У 2017 р. цей коефіцієнт становив 0,003, що на 0,007 пункти менше значення показника у 2015 р.

Власний оборотний капітал необхідний для підтримки фінансової стійкості підприємства, оскільки перевищення оборотних коштів над короткостроковими зобов'язаннями означає, що підприємство не тільки може погасити свої короткострокові зобов'язання, але і має резерви для розширення діяльності. У 2017 р. цей показник становить -3031 тис. грн., що на 301 тис. грн. більше ніж у 2015 р.

Проведемо оцінку фінансової стійкості ТОВ «ВІВАД 09», розрахувавши наступні показники (табл. Є.1 дод. Є).

Аналізуючи дані таблиці Є.1 дод. Є, можна зробити наступні висновки. Так, нормативне значення коефіцієнта автономії повинне перевищувати 0,5, адже чим більше значення коефіцієнта, тим менша залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. У даному випадку значення коефіцієнта автономії не перевищує негативне значення і становить в 2017 р. 0,20, що свідчить про залежність ТОВ «ВІВАД 09» від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт фінансової залежності – обернений до коефіцієнта

автономії і показує, яка сума загальної вартості майна підприємства припадає на 1 грн. власних коштів. Оптимальне значення показника – менше 2,0. Як бачимо, даний показник не відповідає нормі і протягом періоду відбулося збільшення фінансової залежності. Коефіцієнт фінансової стійкості визначається як відношення власного та залученого капіталу. Значення даного коефіцієнта менше за нормативне значення (<1), і зменшилось на кінець періоду, що свідчить про погіршення фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу характеризує частку залученого капіталу в загальній сумі капіталу підприємства і залежить від галузевих особливостей і рівня інфляції. Як бачимо, протягом періоду частка залученого капіталу в загальній сумі капіталу збільшилась на 0,03 пункти і становить 0,80.

Показники ділової активності розглянуто у табл. Ж.1 дод. Ж.

Згідно даних табл. Ж.1 дод. Ж можемо побачити, що коефіцієнт оборотності активів зріс на 0,2 пункти внаслідок зростання обсягів чистого доходу, що, у свою чергу, призвело до скорочення тривалості одного обороту активів на 3,8 днів або на 3,9%. Коефіцієнт оборотності оборотних засобів характеризує відношення чистого доходу від реалізації продукції до суми оборотних засобів підприємства. У 2017 р. порівняно з 2015 р. відбулося збільшення даного показника з 6,0 до 9,7, що свідчить про пришвидшення обороту оборотних засобів.

У процесі господарської діяльності підприємство дає товарний кредит для споживачів своєї продукції, тобто існує розрив у часі між продажем товару й надходженням оплати за нього, у результаті чого виникає дебіторська заборгованість. Тривалість погашення дебіторської заборгованості показує, за який час обертаються кошти, вкладені в розрахунки. У 2017 р. даний показник збільшився на 0,3 пункти порівняно з 2015 р., що демонструє негативну тенденцію.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує розширення або зниження комерційного кредиту, наданого підприємству. У

2017 р. даний показник становить 4,6, що на 0,3 менше в порівнянні з 2015 р. і означає зменшення швидкості оплати заборгованості підприємства.

Рентабельність – це відносний показник, тобто рівень прибутковості, що вимірюється у відсотках. Показник рентабельності показує скільки копійок прибутку одержує підприємство при понесених витратах (вкладених активах, ресурсах) в його господарську діяльність у розмірі 1 гривні (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Показники оцінки ефективності господарської діяльності

ТОВ «ВІВАД 09»

Показник	Роки			Відхилення, +/-	
	2015	2016	2017	2016/2015	2017/2015
1. Валова рентабельність виробничих витрат	26,06	13,63	17,61	-12,43	-8,45
2. Коефіцієнт окупності виробничих витрат	3,84	7,34	5,68	3,5	1,84
3. Коефіцієнт окупності чистого доходу	4,84	8,34	6,68	3,5	1,84
4. Рентабельність основної діяльності	7,99	2,88	7,35	-5,11	-0,65
5. Рентабельність операційної діяльності	7,81	2,75	7,05	-5,06	-0,76
6. Рентабельність іншої операційної діяльності	23,39	0,15	18,28	-23,24	-5,11
8. Рентабельність господарської діяльності	7,40	2,30	5,82	-5,1	-1,58
9. Валова рентабельність виручки від реалізації продукції	20,67	11,99	14,97	-8,68	-5,70
10. Чиста рентабельність виручки від реалізації продукції	5,41	1,25	4,33	-4,16	-1,08
11. Рентабельність активів	10,32	1,91	14,57	-8,41	4,25
12. Рентабельність виручки від операційної діяльності	7,25	2,67	6,59	-4,58	-0,66
27. Загальна економічна рентабельність	28,51	15,79	27,45	-12,72	-1,06
28. Комерційна рентабельність	7,46	2,83	6,90	-4,63	-0,56
29. Ставка рентабельності позиченого капіталу	11,40	26,42	44,17	15,02	32,77
30. Рентабельність продукції	26,1	13,6	17,6	-12,5	-8,5
31. Чиста рентабельність	0,21	0,07	0,17	-0,14	-0,04

Як бачимо з табл. 2.4 показників рентабельності діяльності ТОВ «ВІВАД 09» за 2015-2017 рр., що підприємство знаходиться в стані погіршення своєї господарської діяльності, оскільки деякі показники

рентабельності мають тенденцію до зменшення, тож знижується ефективність господарювання підприємства ТОВ «ВІВАД 09».

В 2015 році спостерігається тенденція до погіршення, так як, наприклад, валова рентабельність виробничих витрат в 2017 році становила 17,61%, яка зменшилася на 8,45 пункти в порівнянні з 2015 роком.

Рентабельність основної діяльності знизилась в порівнянні з 2015 роком – 0,65 пункти; рентабельність операційної діяльності зменшилася в порівнянні з 2015 роком і становила 7,05%.

Рентабельність господарської діяльності в 2017 році становить 5,82%, тобто, знизилась проти 2015 року на 1,58%. Чиста рентабельність підприємства в 2015 р. становить 0,21%, в 2017 році – 0,17%. Таким чином, спостерігається тенденція до погіршення діяльності підприємства за більшістю показників рентабельності.

В результаті детального аналізу фінансового стану ТОВ «ВІВАД 09» можемо стверджувати, що підприємство працює прибутково – чистий прибуток в 2017 р. становив 2254 тис. грн., рентабельність господарської діяльності була на рівні 5,82%, показники ліквідності мали тенденцію до деякого погіршення, фінансової стійкості (коефіцієнт автономії в 2017 р. становив 0,20, що свідчить про залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування) та ділової активності дещо погіршились та мають подальшу тенденцію до зменшення. Деякі показники рентабельності погіршились, проте більшість з них знаходяться на нормальному рівні.

2.2. Діагностика фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства

Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини є традиційним та одним з пріоритетних видів економічної діяльності в Україні. В останні роки підвищується економічна роль та значення деревообробної

промисловості у розвитку економіки. Основними передумовами цього процесу є наявність значних лісосировинних ресурсів, виробничих площ для організації обробки деревини, зростання ціни на продукцію деревообробки на світовому ринку, митні обмеження на вивіз круглого лісу за кордон.

Результативними показниками науково-технічного потенціалу можна вважати рівень інноваційної активності підприємства та його динаміку. В таблиці 2.5 надано результати оцінки інноваційної діяльності ТОВ «ВІВАД 09» за період 2015-2017 р.

Таблиця 2.5

Динаміка показників інноваційної діяльності ТОВ «ВІВАД 09», 2015-2017 рр.

№	Показники	Роки			Темп зростання 2017/2015, %	Темп зростання 2017/2016, %
		2015	2016	2017		
1.	Чистий дохід від реалізованої продукції, тис. грн.	44809	95348	52062	16,2	-45,4
2.	Обсяг реалізованої інноваційної продукції, тис. грн.	3500	7020	6520	86,3	-7,1
3.	Впровадження інновацій на підприємствах, з них:	3	4	1	-66,7	-75,0
4.	– впроваджено нових технологічних процесів, одиниць	1	2	0	-100,0	-100,0
5.	– освоєно виробництв нових видів інноваційної продукції, найменувань	2	1	1	-50,0	0,0
6.	– придбано нових технологій, одиниць	0	1	0	x	-100,0

В динаміці за 3 роки спостерігається підвищення інноваційної активності досліджуваного підприємства деревообробної галузі у вартісному вираженні. Обсяг реалізованої інноваційної продукції в 2017 р. становив 652 тис.грн., що на 86,3% більше, ніж в 2015 р. В 2016 р. підприємство придбало нову технологію для розвитку своєї діяльності. Також кожного року підприємство намагається впроваджувати нові види продукції.

Показником науково-технічного потенціалу підприємства є також обсяги та структура інноваційних витрат (фінансування інновацій). Доцільно розглянути динаміку та структуру джерел фінансування інноваційного

розвитку ТОВ «ВІВАД 09» (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

**Динаміка та структура джерел фінансування інноваційної діяльності
ТОВ «ВІВАД 09», 2015-2017 рр.**

Роки		Усього	У т.ч. за рахунок коштів		
2015	тис.грн		власних	кредитів	інвесторів
	у % до заг. обсягу				
2016	тис.грн	6500	5100	1400	-
	у % до заг. обсягу	100	78,4	21,6	-
2017	тис.грн	4700	4100	600	-
	у % до заг. обсягу	100	89,1	10,9	-

Вважаємо, що така структура фінансового забезпечення гальмує інноваційну діяльність підприємства деревообробної галузі, оскільки власні кошти спрямовуються переважно на модернізацію існуючого обладнання на поточні та капітальні ремонти, а не на створення нового обладнання.

В наступній таблиці 2.7 відобразимо обсяг та структуру фінансового забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «ВІВАД 09».

Таблиця 2.7

**Структура загального обсягу витрат за напрямками інноваційної
діяльності ТОВ «ВІВАД 09», 2015-2017 рр.**

Напрямок інноваційної діяльності	Роки			Відхилення, +/- 2017	
	2015	2016	2017	2016/2015	2017/2015
Внутрішні науково-дослідні розробки	50	47	35	-3	-15
1Придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	2885	5200	4200	2315	1315
Придбання інших зовнішніх знань	15	87	114	72	99
Інші витрати	180	1068	295	888	115
Разом	3250	6500	4700	3250	1450

Отже, підтвердженням наведених вище висновків є те, що найбільша частка витрат, спрямованих на інноваційний розвиток підприємства ТОВ «ВІВАД 09», припадає на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, що ще раз засвідчує першочергове прагнення до покращення підприємством своєї матеріально-технічної бази.

Розглянемо методичний підхід Л.В. Струніної щодо оцінки фінансового забезпечення інноваційного розвитку досліджуваного ТОВ «ВІВАД 09». На нашу думку, зважений висновок щодо фінансової складової інноваційних можливостей підприємства повинен базуватися як на здатності самофінансування інноваційної діяльності, так і на можливості забезпечення узгодженості з операційною діяльністю на підприємстві.

Аналіз фінансової складової готовності підприємства до інноваційних змін може бути оцінений за допомогою двофакторної моделі (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Двофакторна модель оцінки фінансової складової інноваційного потенціалу підприємства

Модель орієнтована на оцінку впливу двох показників фінансового стану підприємства на його фінансову незалежність. Коефіцієнт автономії, що показує рівень забезпеченості підприємства власними коштами, визначає, наскільки підприємство є незалежним від зовнішніх запозичень, а отже і можливість самофінансування інноваційної діяльності. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами відображає ступінь забезпеченості операційної діяльності власними оборотними коштами. Таким чином, квадрант «А», який знаходиться над рекомендованими значеннями [5] вказаних коефіцієнтів, характеризує підприємство як таке, що має високий рівень фінансового забезпечення інноваційного потенціалу підприємства. Якщо значення коефіцієнтів потрапляють у квадрант «В», інноваційний потенціал підприємства може

бути реалізований переважно за умови залучення додаткового капіталу із зовнішніх джерел фінансування.

Підприємство, фінансова складова інноваційного потенціалу якого відповідає квадранту «С», повинне приділяти увагу питанню забезпечення власної діяльності оборотними коштами, зважаючи на те, що воно має нестачу власних оборотних коштів, а отже залежить від зовнішніх запозичень в частині оборотних коштів. Квадрант «D» характеризує підприємство як таке, що не здатне самостійно забезпечити задоволення своїх основних потреб та має низький інноваційний потенціал. Основна увага повинна бути направлена на нормалізацію фінансового забезпечення діяльності підприємства, а потім – на інноваційну діяльність. Підприємства групи «D» можуть орієнтуватися на залучені, перевірені ринком, інновації, які допоможуть частково підвищити прибутковість діяльності та поліпшити фінансовий стан підприємства [54, с. 174].

Розрахуємо показники для визначеної моделі в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

**Показники для побудови двофакторної моделі оцінки фінансової
складової інноваційного потенціалу підприємства**

Показник	Роки			Відхилення 2017 до 20145 рр. +/-
	2015	2016	2017	
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	-0,22	-0,21	-0,32	-0,10
Коефіцієнт автономії	0,23	0,10	0,20	-0,03

За результатами розрахованих показників побудуємо модель на рис. 2.2.

Отже, можна зробити висновок що за аналізовані 2015-2017 роки фінансова складова тяжіє до сектору «D», що означає, що ТОВ «ВІВАД 09» не здатне самостійно забезпечити задоволення своїх основних фінансових потреб. Підприємство має низький інноваційний потенціал. Тому першочерговими заходами мають бути такі, які направлені на нормалізацію

фінансового стану підприємства. Проте, досліджуване підприємство може орієнтуватися на залучені кошти при здійсненні інноваційної діяльності.

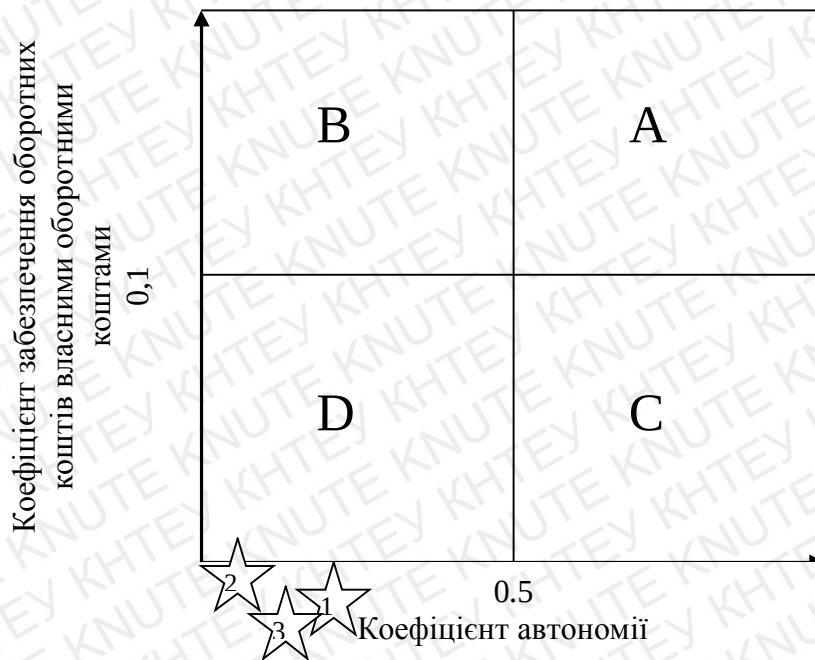

Рис. 2.2. Двофакторна модель оцінки фінансової складової інноваційного потенціалу ТОВ «ВІВАД 09»

З метою виявлення позитивних і негативних факторів у фінансуванні інноваційної діяльності підприємства необхідно виявити переваги і недоліки роботи досліджуваного підприємства.

Переваги:

- достатня сировинна база;
- невисока собівартість продукції;
- персонал з досвідом роботи;
- значна відносна частка ринку;
- великий асортимент продукції; стабільне фінансове становище;
- готовність керівництва до ризику.

Недоліки:

- висока зношеність виробничих фондів;
- відсутність структурних підрозділів з маркетингу;
- непропорційне зростання власного та залученого капіталу;

– низький ступінь готовності працівників до змін.

Таким чином, на сьогодні, враховуючи низький потенціал науково-технічної сфери вітчизняних виробників, обмеженість бюджетних коштів, власних джерел фінансування інноваційного розвитку, високі кредитні ставки, нестабільність економічної ситуації у країні тощо, підприємства деревообробної галузі мають неодмінно звертатись до нетрадиційних методів фінансового забезпечення, зокрема лізингового та венчурного фінансування.

При цьому також необхідно зосередити зусилля на розробці ефективних схем та механізмів пошуку і залучення коштів як фінансово-кредитних установ, інших інституційних інвесторів, так і дрібних інвесторів (широких верств населення), інвестиційний потенціал яких спроможний, за привабливих умов інвестування, вирішити проблему фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств деревообробної галузі.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ВІВАД 09»

3.1. Проектне фінансування інноваційного розвитку ТОВ «ВІВАД 09» та оцінка його ефективності

В практиці фінансування проектів виділяють три базові схеми, які мають велику кількість підвидів та інтерпретацій:

- традиційна схема фінансування;
- проектне фінансування;
- венчурне фінансування.

Традиційна схема фінансування проектів передбачає, що позичальником найчастіше є замовник проекту. При цьому забезпеченням виступають його активи. Таким чином, замовник або споживач результату проекту несе максимальний проектний ризик. Інвестор безпосередньо не зацікавлений в успішному завершенні проекту, тому що навіть у випадку невдачі він усе одно поверне свої вкладення через реалізацію переданих у заставу активів позичальника.

Проектне фінансування зародилося в результаті розвитку удосконалення схем венчурного (ризикового) фінансування. Практика його застосування довела можливість збільшення прибутковості від інвестування в створення нововведень, навіть при значному рості їхньої ризиковості. Основним джерелом отримання прибутків при здійсненні системи венчурного фінансування була компенсація втрат від проектів, які завершилися невдало.

Проектне фінансування є формою здійснення інвестицій, при якій сам проект є способом обслуговування боргових зобов'язань. Головна відмінна риса проектного фінансування від традиційної полягає в тому, що джерелом погашення кредиту є виключно доходи, які генеруються самим проектом,

тоді як при комерційних і інвестиційних кредитах джерелом погашення кредиту, як правило, є поточна діяльність позичальника. Тому ми використаємо саме це вид фінансування – проектний.

Вважаємо за доцільне запропонувати стратегію проекту, який передбачає створення великого виробництва пелет в складі інтегрованого лісопромислового і деревообробного комплексу на всіх досліджуваних підприємствах деревообробної галузі. Це новий вид діяльності для досліджуваного підприємства, тому проект можна вважати інноваційним.

Розпишемо проект за етапами.

1. Обґрунтування доцільності проекту. Ситуація, яка склалася в Україні на ринку енергоносіїв на сьогодні, майже критична. Основним видом палива в паливно-комунальній сфері є природний газ. Видобуток власного природного газу на Україну не покриває потреб його використання навіть на 10-15%. Виникає енергозалежність від зовнішніх постачальників природного газу (зокрема Росії), стрімко підвищується ціна на газ. У той же час, вже більш ніж 20 років, паливо у вигляді гранул з відходів деревини та інших рослинних відходів, так званих «пелет» з успіхом виробляється і використовується для потреб опалення в США, Канаді, Скандинавії, Японії і в багатьох країнах Європи та є досить прибутковим.

Стратегія проекту передбачає створення великого виробництва пелет в складі інтегрованих лісопромислових і деревообробних комплексів на прикладі досліджуваних підприємств деревообробної галузі.

Пелети використовують як паливо з високою теплотворною здатністю 4,3-4,5 кВт / кг, що в 1,5 рази більше, ніж у деревини. Крім того, вони мають ще й такі переваги:

- це екологічно чисте паливо;
- прості та безпечні в транспортуванні;
- висока насипна маса;
- можна автоматизувати процес згоряння;
- їх золу можна використовувати як органічне добриво;

– «тепло» з гранул сприймається людиною, як більш приємне, ніж «тепло», яке отримують з легкого мазуту, вугілля або природного газу.

Основними видами продукції (сировиною і продуктами первинної переробки), що виготовляється досліджуваним лісгоспом є: лісоматеріали круглі для виробітку пиломатеріалів і заготовок, для ліній зв'язку і електропередач, для будівництва, фансировина для лушіння і стругання, дров'яна сировина для технологічних потреб, дрова для опалення, пиломатеріали, заготовки пиляні дубові, заготовки для європалет, паркетна ламель дубова, індустріальний паркет.

Підприємство реалізує свою продукцію, послуги, залишки від виробництва за цінами, що формують відповідно до умов економічної діяльності, а у випадках передбачених законодавством України – за фіксованими цінами. Виробник пелет буде реалізовувати продукцію на національному ринку. На даний момент вже є клієнти на паливні пелети. Причому, обсяг попиту навіть більший, ніж прогнозовані обсяги виробництва пелет.

2. Виробничий план. Тобто, на національному ринку збут вже налагоджений. Виробник буде випускати гранули з круглою матрицею. Потужність виробництва – 2 т/год. Режим роботи – 2 зміни до 6:00. У місяці прогнозується використати 26 днів. Розраховуємо можливість ліній пеллет на місяць:

$$2 \times 2 \times 6 \times 26 = 624 \text{ т/міс}$$

Прогнозувати обсяг продажів будемо на 5 років. Перший рік – з розбивкою по кварталах, 2-5 роки – укрупнено на рік.

Ціна за 1 т пелет по Україні з доставкою – 61,3 євро. Станом на 07.10.2018 р. курс євро – 32 грн по відношенню до гривні. Ціна 1 т пелет в гривнях – 1962 грн.

Прогнозуємо збільшення ціни на пелети приблизно на 5% щороку, що пов'язано з інфляцією, збільшення зарплат та інших витрат.

Прогнозовану потужність на 5 років залишаємо постійної – 624 т/міс –

в першому році і другому році. В перспективі її можна буде нарощувати, тобто прогнозоване збільшення кожен посівію рік – 10%. Така стрімка динаміка пояснюється тим, що ринок пелет на Україну перебуває на стадії розвитку, а на даному етапі зростання завжди великий.

Таблиця 3.1

Прогноз об'ємів реалізації пелет на ТОВ «ВІВАД 09», 2018-2022 рр.

Період	Ціна, грн.	Кількість, т	Сума, тис.грн.
2018			
III квартал	1962	1872	3672,86
IV квартал	1962	1872	3672,86
2019	1962	7488	14691,46
2020	2060,1	8236,8	17595,20
2021	2163,1	9060,5	19598,77
2022	2271,3	9966,5	22636,91
Всього	x	38495,8	81868,06

За результатами розрахунків таблиці 3.1 можемо підбити проміжні підсумки. За період буде реалізовано 38495,8 т пелет що в грошовому еквіваленті складе 81868,06 тис. грн.

Необхідно підчитати необхідні інвестиції на реалізацію проекту і його окупність, рентабельність. Спочатку проводимо розрахунок вартості обладнання для комплексу з продуктивністю від 2000кг/год. Необхідні умови для установки комплексу: площа приміщення від 120м², електрика 380В (100 КВт), мінімальне аспіраційне обладнання. Вартість обладнання такого приміщення не перевищить 25 000 гривень.

У комплектацію лінії входить наступне обладнання:

- приймальний бункер;
- шнековий транспортер;
- молоткова дробарка;
- сушка (складається з теплогенератора прямого нагріву або котла, вентилятора високого тиску, сушильного барабана, системи циклонів і шлюзового пристрої);
- молоткова дробарка або млин;
- прес-гранулятор (від технічних характеристик якого залежить

продуктивність всієї лінії гранулювання);

– ділянка охолодження, який укомплектований стрічковим транспортером, системою аспіраційних колонок, пневмотранспортом і бункером для готової продукції;

– фасувальний апарат;

– ваги-дозатор.

3. Організаційно-юридичний план.

Таблиця 3.2

Необхідні інвестиції у лінію з виробництва пелет у 2019 році

№ з/п	Показник	Од. вим.	Ціна, тис.дол.	К-ть	Сума, тис.дол.
1	Вартість лінії для виробництва 2000 кг/год	компл.	2000,0	1	2000,0
2.	Щепоріз	шт.	50,0	1	50,0
3.	МАЗ з маніпулятором	шт.	150,0	1	150,0
4.	Сміттевіз	шт.	150,0	1	150,0
5.	Підстанція	шт.	40,0	1	40,0
6.	Будівля цеху	шт.	30,0	1	30,0
7.	Аспіраційне обладнання	компл.	4,75	4	19,0
8.	Навантажувально-розвантажувальні механізми	шт	8,0	2	16,0
9.	Проектні роботи і узгодження	-	15,0	-	15,0
10.	Склад для сировини і готової продукції	шт.	15,0	2	30,0
Необхідна сума капітальних інвестицій, всього					2500,0

Витрат на сировину немає. Установка розміщена безпосередньо на лісопереробні підприємства яке здатне забезпечити 1720 м³/міс сировини у вигляді сухої столярної стружки, тирси деревини і т.д. з вологістю менше 16%. Деревопереробник до цього був змушений вивозити ці відходи зі свого виробництва і якимось чином їх утилізувати. На це він витрачав відповідні кошти. У нашому випадку він позбавляється від цих витрат. Відходи забираються і утилізуються безпосередньо на місці. Таким чином, він економить на витратах які до цього мали місце.

В результаті підрахунків таблиці 3.4 видно, що капітальні інвестиції, необхідні для налагодження проекту випуску пелет, становлять 2,5 млн. грн.

Додатковий розрахунок. Витрати на обслуговуючий персонал

Кількість обслуговуючого персоналу складає:

1. 2 оператора в зміну, які працюють на «пресі» безпосередньо.

Кількість змін за одну добу при 6 годинах в зміну – 2. Графік роботи кожної ланки:

- а) робоча зміна;
 - б) дві зміни – відпочинок;
 - в) робоча зміна;
- або графічно:

перша доба		друга доба		третя доба	
2 чол.	2 чол.	2 чол.	2 чол.	2 чол.	2 чол.
1 ланка	2 ланка	3 ланка	1 ланка	2 ланка	3 ланка

Рис. 3.1. Графік роботи ланок

Таким чином, необхідна кількість штатних операторів – 6 чол.

При заробітній платі 3200 грн/міс. кожного, витрати на зарплату операторів на місяць становитимуть 19200 грн.

2. На вантажно-розвантажувальних роботах слід мати:

- 2 чол. – на завантаженні;
- 2 чол. – на розвантаженні.

Всього – 4 особи. При заробітній платі 3750 грн/міс кожного, заробітна плата на цих роботах становитиме 15000 грн.

3. Старший майстер – 1 особа. (Відповідає за роботу «преса» та доставку сировини). Заробітна плата – 5000 грн/міс. Всього заробітної плати на місяць: $19200 + 15000 + 5000 = 39200$ грн/міс.

4. Директор – 1 чол. (Він же власник). Заробітна плата – 7000 грн.

Разом – 46 200 грн/міс.

Згідно з П (С) БО 16 «Витрати» до складу елементу витрат «Витрати на оплату праці» включається заробітна плата за окладами і тарифами, премії та заохочення, компенсаційні виплати, оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу, інші витрати на оплату праці.

Наступним кроком необхідно підрахувати повну собівартість 1 т пелет і відпускну ціну.

Додатковий розрахунок № 1. Установка на місяць працює 26 днів по 6:00 в дві зміни. Продуктивність установки – 2 т / год. На місяць випускається:

$$26 \times 2 \times 6 \times 2 = 624 \text{ т. пелет/міс.}$$

Додатковий розрахунок № 2. Плата за землю.

Підприємець орендує землю за ціною 10 грн/м². Площа цеху – 120 м², площа, зайнята під два склади і транспорт – 160 м², 360 м² разом. Оренда в місяць становить:

Таблиця 3.3

Виробнича собівартість виробництва пелет для ТОВ «ВІВАД 09», в міс.

Стаття	Сума, грн.
1. Вартість сировини	безкоштовно
2. Зарплата виробничому персоналу	34200,0
3. Єдиний соціальний внесок	12327,0
4. Податок на землю	3600,0
5. Плата за електроенергію	6427,2
6. Інші експлуатаційні витрати	5000,0
Всього собівартість в місяць (624 т)	59354,0

$$360 \times 10 = 3600 \text{ грн/міс}$$

Додатковий розрахунок № 3. Плата за електроенергію.

При потужності 200 кВт:

$$312 \text{ год/міс.} \times 200 \text{ кВт} \times 1,03 \text{ грн/кВт/рік: } 10 \text{ грн} = 6427,2 \text{ грн/міс}$$

Далі розраховуємо амортизацію обладнання прямолінійним методом (метод амортизації має право вибрати власник). Балансова вартість обладнання (в т.ч. 50% від суми проектних робіт та узгодження) – 2113,5 тис. грн, термін експлуатації – 15 років. Ліквідаційна вартість – 13,5 тис. грн. Балансова вартість транспорту – 300 тис. грн, термін експлуатації – 8 років. Ліквідаційна вартість – 20 тис. грн.

Балансова вартість будівлі цеху і складів (в т.ч. 50% від суми проектних робіт та узгодження) – 67,5 тис. грн, термін експлуатації – 15 років. Ліквідаційна вартість – 5,5 тис.грн.

Таблиця 3.4

Амортизаційні відрахування від основних засобів при запровадженні проекту виробництва паливних пелет в умовах ТОВ «ВІВАД 09», тис.грн.

№ з/п	Група обладнання	Баланс. вартість.	Строк експлуатац.	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік
1	Обладнання	2100,0	15	140,0	140,0	140,0	140,0	140,0
2	Транспорт	280,0	8	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
3	Цех и склади	62,0	15	4,13	4,13	4,13	4,13	4,13
4	Аспіраційне обладнання	19,0	1	19,0	-	-	-	-
Всього в рік				198,13	179,13	179,13	179,13	179,13

Аспіраційне обладнання амортизується однією сумою в кінці першого року експлуатації – 19 тис. грн. Ліквідаційна вартість – 0 грн. Для наочності розрахунок амортизаційних відрахувань розпишемо на 5 років. У рік підприємство витрачає на списання 179,13 тис. грн. вартості обладнання дана вартість повністю переходить на вартість продукту, що виробляється – паливних пелет.

Адміністративні витрати складають зарплату директору підприємства та Єдиний соціальний внесок:

$$6000 + 600 \times 0,3852 = 8311,2 \text{ грн / міс.}$$

Таблиця 3.5

Розрахунок загальної суми непрямих витрат при запровадженні проекту виробництва паливних пелет в умовах ТОВ «ВІВАД 09»

№ з/п	Стаття	Сума, грн.
1.	Адміністративні витрати	8311,2
2.	Загальновиробничі витрати, в т.ч.:	
2.1	зарплата старшому майстру і внесок	6926,0
2.2	амортизація основних засобів	16511,0
2.3	збір з власників транспортних засобів	250,0
2.4	екологічний податок	300,0
3.	Витрати на збут*	140295,8
Всього непрямі витрати:		172594,0

* Витрати на збут наведені нище

До загальновиробничих податків також належить збір з власників транспортних засобів і екологічний податок. Результати оформлено в табл. 3.8. Така стаття витрат, як сплата відсотків по кредиту банку буде вилучатися з чистого прибутку підприємства.

Додатковий розрахунок № 4. Витрати на збут.

Всі машини переведені на газо-паливну систему. Ціна газу станом на 15.03.2011 р. – 5,3 грн / кг. Розрахунок перевезення продукції проводиться на відстань – 30 км, оскільки раніше вказувалося, що підприємець уже має потенційного постійного покупця, який готовий купувати весь обсяг продукції.

Витрата палива – 16,6 кг / км:

$$16,6 \times 5,3 \times 30 \times 2 = 5278,8 \text{ грн/рейс}$$

При вазі 1 т. обсяг продукції дорівнює 4 м³. Вантажопідйомність вантажівки становить 48 м³. У день підприємство виробляє 24 т пелет, тобто вантажівці потрібно зробити рівно 2 рейси по 12 т або 48 м³.

4. Фінансовий план.

Таблиця 3.6

Показники реалізації пелет на 2019 рік, при запровадженні проекту виробництва паливних пелет в умовах ТОВ «ВІВАД 09», грн.

№ п/п	Стаття	Сума, грн.
1.	Виручка від реалізації товарів	1224288
2.	ПДВ (20%)	204048
3.	Чистий дохід	1020240
4.	Повна собівартість	213940
5.	Валовий дохід	806300
6.	Інші витрати	12000
7.	Фінансовий результат до оподаткування	794300
8.	Податок на прибуток (18%*)	142974
9.	Чистий прибуток	651326
10.	Рентабельність, % (9 / 3)	63,84

* ставка коректуватиметься згідно з Податковим кодексом України від 2010 року

Розрахуємо далі окупність інвестицій. Кредит розрахований на 5 років.

Таблиця 3.7

Розрахунок оплати кредиту і відсотків за ним при запровадженні проекту виробництва паливних пелет в умовах ТОВ «ВІВАД 09»

Показник	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік	6 рік	Всього
Тіло кредиту	2500000	2000000	1500000	1000000	500000	0	х
Відсотки до оплати	575000	460000	345000	230000	115000	0	1725000
Тіло кредиту до оплати	500000	500000	500000	500000	500000	0	2500000
Тіло+відсотки	1075000	960000	845000	730000	615000	0	4225000

* цифри наведені на початок року

Розраховуємо окупність проекту.

Таблиця 3.8

Розрахунок окупності проекту запровадження лінії виробництва пелет

Рік	ЧП	Заст. обл.	Амортизац.	Відсотки	Горошов. пот.	Інвестиц.	Ставка дисконту	Дисконт. грошов. пот.
1	7148700	0	198130	575000	6771830	2500000	0,8264	5596240,3
2	7148700	0	179130	460000	6867830	0	0,6830	4690727,9
3	7148700	0	179130	345000	6982830	0	0,5645	3941807,5
4	7148700	0	179130	230000	7097830	0	0,4665	3311137,7
5	7148700	0	179130	115000	7212830	0	0,3855	2780546,0
Сума	35743500	0	914650	1725000	34933150	2500000	x	20320459,4

Ставка дисконту обирається рівною 21%.

Коефіцієнт дисконтування розраховується:

$$k_d = 1 / (1 + d)^I$$

Ставку дисконту обираємо рівною 80%

$$NPV = 20320459,4 - 2066000 = 18254459,4 \text{ грн.}$$

Чистий грошовий потік дорівнює 18254459,4 грн.

$$PI = 20320459,4 / 2066000 = 9,83$$

На одну гривню інвестиційних витрат відноситься 9,83 грн. чистого грошового потоку.

Таблиця 3.9

**Розрахунок окупності проекту запровадження лінії виробництва пелет
(продовження табл. 3.8)**

Рік	Дисконт інвест.	Ставка дисконт	Дисконт грошов. пот. 2	Дисконт інвест	Cj	Рік	Кнк	Грошов. пот *Кнк	Інвест Кнк
1	2066000	0,5555	3761752	1388750	5596240,3	5	2,3864	16160295,1	5966000
2	0	0,3086	2119412		10286968,2	4	2,0053	13772059,5	
3	0	0,1715	1197555		14228775,7	3	1,6852	11767465,1	
4	0	0,0953	676423,2		17539913,4	2	1,4161	10051237,1	
5	0	0,0529	381558,7		20320459,4	1	1,1900	8583267,7	
Сума	2066000		8136701	1388750	x	x	x	60334324,5	5966000

$$IRR = 21 + 18254459,4 \times (80 - 21) / (18254459,4 - 6747951) = 21 + 93,6 = 114,6\%$$

Показник IRR означає, що при ставці дисконту 114,6% отримані продисконтовані чисті потоки дорівнюють продисконтованим інвестиціям.

DPP – підраховувати в даному випадку некоректно.

Підставляємо наші дані у нерівність:

$$10286968,2 > 5966000 > 5596240,3$$

$$\text{Звідси } j = 1; C_j = 5596240,3; C_{j+1} = 10286968,2; CF_{j+1} \times K_{Dj+1} = 4690727,9$$

$$DPP = 1 + (5966000 - 5596240,3) / 4690727,9 = 1,1 \text{ року}$$

5. Оцінка ризиків проекту (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Прогноз ризиків запровадження проекту виробництва паливних пелет в умовах ТОВ «ВІВАД 09»

Вид ризику	Вага ризику	Середня вірогідність настання ризику %	Негативний вплив на очікуваний прибуток
Непередбачені витрати, в тому числі через інфляцію	0,1	30	0,03
Несвоєчасне виготовлення товару	0,05	20	0,01
несумлінність персоналу	0,05	10	0,005
зміна попиту	0,01	10	0,001
Поява альтернативного. продукту	0,04	0	0
Зниження цін конкурентів	0,07	5	0,0035
Збільшення виробництва у конкурентів	0,08	5	0,004
зростання податків	0,05	10	0,005
неплатоспроможність споживачів	0,05	10	0,005
Зростання цін на сировину і матеріали	0,05	20	0,01
Залежність від постачальників	0,05	60	0,0325
Недолік оборотних коштів	0,05	20	0,01
загроза страйку	0,05	10	0,005
Ставлення міської влади	0,05	5	0,0025
знос обладнання	0,05	60	0,03
Нестабільне якість сировини	0,05	20	0,01
		Всього	0,1635

У фінансовому аналізі як частині проектного аналізу використовуються предикативні моделі, які дозволяють спрогнозувати майбутні грошові потоки, фінансовий стан і результати.

В результаті отриманих аналітичних розрахунків очевидно, що ідея запровадження у виробництво лінії виготовлення паливних пелет є актуальною та прибутковою. Проект при заданих умовах окупається на початку другого року реалізації. Рентабельність становить 54,8%. На одну гривню інвестиційних витрат відноситься 9,83 грн. чистого грошового потоку. Тож даний проект доцільно впроваджувати в життя на базі досліджуваних підприємств деревообробної галузі.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В результаті виконання випускної кваліфікаційної роботи зроблено наступні висновки.

1. При вивченні сутності інноваційної діяльності встановлено що дане поняття тлумачиться як здійснення змін у відповідній сфері. Узагальнивши бачення різних науковців та тлумачення в законодавчих актах, дійшли до висновку, що інноваційна діяльність являє собою цілий комплекс взаємопов'язаних між собою фінансових, виробничих, технологічних, наукових, організаційних та комерційних заходів, сукупність яких приводить до інновацій у вигляді нового чи удосконаленого продукту або технології його виробництва.

В результаті вивчення методів та джерел фінансового забезпечення інноваційної діяльності виявлено, що методами є бюджетне фінансування, кредитування та самофінансування. Джерела фінансування інноваційної діяльності різняться за різними класифікаціями. Основними джерелами є кошти підприємства (самофінансування), кредити банків та кошти місцевих бюджетів. Також в роботі виділені нетрадиційні джерела фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства: венчурні фонди, бізнес-інкубатори, бізнес-ангели, краудфандінг. Відмічено, що в сучасних нестабільних ринкових умовах доцільно диференціювати джерела фінансування, що дасть змогу знизити ризики інноваційної діяльності на підприємстві.

2. Механізм фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств може бути реалізований за допомогою низки взаємопов'язаних елементів із ієрархічним підпорядкуванням і специфічними функціональними особливостями. Механізм фінансового забезпечення господарської діяльності має складну структуру, яка включає в себе організаційну, економічну та фінансову складові, які між собою взаємозалежні й разом дозволяють досягти бажаного ефекту. Така взаємна

залежність передбачає наявність тісної взаємодії суб'єктів господарювання, державних владних структур та органів місцевого самоврядування, у розпорядженні яких знаходяться фінансові, матеріальні, мінерально-сировинні, інтелектуальні та інформаційні ресурси для забезпечення ефективної господарської діяльності, яка в нинішніх умовах неможлива без впровадження інновацій.

3. Досліджуваний суб'єкт господарювання – ТОВ «ВІВАД 09» займається прийманням, зберіганням і відпуском деревообробних матеріалів. В результаті детального аналізу фінансового стану ТОВ «ВІВАД 09» можемо стверджувати, що підприємство працює прибутково – чистий прибуток в 2017 р. становив 2254 тис. грн., рентабельність господарської діяльності була на рівні 5,82%, показники ліквідності мали тенденцію до деякого погіршення, фінансової стійкості (коефіцієнт автономії в 2017 р. становив 0,20, що свідчить про залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування) та ділової активності дещо погіршились та мають подальшу тенденцію до зменшення. Деякі показники рентабельності погіршились, проте більшість з них знаходяться на нормальному рівні.

4. В результаті проведеного аналізу фінансового забезпечення інноваційного розвитку отримано, що спостерігається підвищення інноваційної активності досліджуваного підприємства деревообробної галузі у вартісному вираженні. Також отримано, що більшість коштів є власними, що гальмує інноваційну діяльність підприємства деревообробної галузі, оскільки власні кошти спрямовуються переважно на модернізацію існуючого обладнання на поточні та капітальні ремонти, а не на створення нового обладнання. В результаті побудови двофакторної моделі оцінки фінансової складової інноваційного потенціалу підприємства отримано, що ТОВ «ВІВАД 09» знаходиться в секторі «D», тобто підприємство не здатне самостійно забезпечити задоволення своїх основних фінансових потреб. Підприємство має низький інноваційний потенціал. Тому першочерговими заходами мають бути такі, які направлені на нормалізацію фінансового стану

підприємства.

Досліджено, що підприємство має проблему нестачі власних коштів для фінансування інноваційного розвитку; низький науково-технічний потенціал та наявність потенційних конкурентів. Проте, проаналізовані сильні та слабкі сторони показали, що у підприємства багато перспективних можливостей для подальшого фінансування інноваційного розвитку підприємства ТОВ «ВІВАД 09».

5. В рамках проектного фінансування інноваційного розвитку ТОВ «ВІВАД 09» запропоновано стратегію проекту, який передбачає створення великого виробництва пелет в складі інтегрованого лісопромислового і деревообробного комплексу на всіх досліджуваних підприємствах деревообробної галузі. В результаті реалізації запропонованого проекту по впровадженню лінії виготовлення пелет розраховано, що ідея запровадження у виробництво лінії виготовлення паливних пелет є актуальною та прибутковою.

В результаті оцінки ефективності фінансування інноваційного проекту отримано, що проект при заданих умовах окупається на початку другого року реалізації. Рентабельність становить 54,8%. На одну гривню інвестиційних витрат відноситься 9,83 грн. чистого грошового потоку. Тож даний проект доцільно впроваджувати в життя на базі досліджуваних підприємств деревообробної галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева В.Г. Проблеми фінансування інноваційного розвитку України та шляхи їх вирішення / В.Г. Андреева // Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні : матеріали XI Міжнародного бізнес-форуму (Київ, 22 березня 2018 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 200 с. – С. 15-16.
2. Білик Р. С. Механізм фінансового забезпечення інноваційного розвитку в умовах глобалізації // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Випуск 117 (частина II), 2013. – С. 148-155.
3. Босак В.І. Особливості фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств в Україні / В.І. Босак, І.Я. Цигиль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/6782/1/60.pdf>
4. Возняк Г. В. Інноваційна діяльність промислових підприємств та способи її фінансування в Україні: моногр. / Г. В. Возняк, А. Я. Кузнецова. – К.: УБС НБУ, 2007. – 183 с.
5. Головіна Ю.С. Концептуальні основи фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств України / Ю.С. Головіна // Економічний вісник Донбасу. – 2009. – № 1. – С. 157-161.
6. Гордієнко С.Г. Інноваційна діяльність: проблеми, сутність, змістовні складові та напрями удосконалення / С. Г. Гордієнко // Часопис Академії адвокатури України. – 2014. – №2 (23). – С. 15-32.
7. Гудзь О.Є. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємства / О.Є. Гудзь // Облік і фінанси. – 2016. – № 3. – С. 57-62.
8. Гук О.В. Інноваційна діяльність вітчизняних підприємств / О.В. Гук, Є.Є. Єфімова // Сучасні підходи до управління підприємством: зб. тез доп. IX Всеукр. Наук-практ. Конф., 12 квіт. 2018 р. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2018. – С. 16.
9. Деева Н.Е. Механізми залучення інвестицій в умовах цифрової економіки / Н.Є. Деева, Ю.О. Силкіна, В.В. Делейчук // Проблеми та

- перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: матеріали XI Міжнародного бізнес-форуму (Київ, 22 березня 2018 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 200 с. – С. 81-83.
10. Дідченко О.І. Сутність та класифікація інновацій / О.І. Дідченко, О.Ю. Бибочкіна // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії / ред. А. М. Ткаченко. – Запоріжжя. – 2013. – № 4. – С. 48-58.
 11. Дрогомирецька М.І. Особливості організації ефективної системи фінансового забезпечення інноваційної діяльності / М.І. Дрогомирецька // Менеджмент ХХІ століття: сучасні моделі, стратегії, технології: зб. наук. пр. Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (Вінницький торговельно-економічний університет КНТЕУ, Вінниця, 14 лютого 2014 р.). – Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2014. – 600 с. – С. 107-110.
 12. Єпіфанова І.Ю. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств / І.Ю. Єпіфанова // Економічний часопис-ХХІ. – 2012. – № 11-12. – С. 30-32.
 13. Жук О.С. Інноваційна діяльність як стратегічний пріоритет діяльності підприємств / О.С. Жук // Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: матеріали XI Міжнародного бізнес-форуму (Київ, 22 березня 2018 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 200 с. – С. 90-92.
 14. Захаркін О. О. Інноваційна діяльність підприємств а: теоретичний аспект / О.О. Захаркін // Проблеми економіки. – 2013. – № 4. – С. 274-280
 15. Захарченко В.І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки. Навчальний посібник / В.І. Захарченко, Н.М. Корсікова, М.М. Меркулов. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.
 16. Зозуляк М. М. Оцінка інноваційної діяльності підприємства / М.М. Зозуляк // Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА». Випуск 24(1) 2018. – С. 257-262.
 17. Зянько В. В. Інноваційна діяльність підприємств та її фінансове

забезпечення в умовах трансформаційних змін економіки України : моногр. / В. В. Зянько, І. Ю. Єпіфанова, В. В. Зянько – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2015. – 172 с.

18. Зянько В. В. Суперечності розвитку інноваційного підприємництва в Україні та його фінансове забезпечення / В. В. Зянько // Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України: зб. матер. XI Міжн. наук.-практ. конф., 30-31 жовтня 2014р. / КНУ імені Тараса Шевченка. – К., 2014. – С. 26-29.
19. Зянько В.В. Сутність та джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності малих підприємств / В. В. Зянько, Н. Л. Стасюк, Дун Сіньїн // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2015. – № 4. – С. 57-62.
20. Іжевський В.В. Економічна суть інновації та інноваційної діяльності підприємств / В.В. Іжевський // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.3. – С. 121-127.
21. Інноваційна діяльність підприємства та її регулювання. / Укладач: Т.М. Крохмаль. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2010. – 27 с.
22. Камінський С.І. Класифікація джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств / С.І. Камінський // Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: VIII Міжнародний бізнес-форум (Київ, 19 березня 2015 р.) відп. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 272 с. – С.114-115.
23. Кобрин Л.Й. Діагностика факторів інноваційного розвитку підприємства / Л. Й. Кобрин // Наукові записки. – 2016. – №1 (52). – С. 152-157.
24. Колодяжна І.В. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств України / І.В. Колодяжна, К.Е. Борблік // Економіка та управління підприємствами. – 2017. – №9. – С. 448-453.
25. Комеліна О. В. Науково-методологічні основи формування інноваційно-інвестиційного механізму соціально-економічного розвитку регіонів України. – Автореф. дис. д-ра екон. наук 08.00.05 / О. В. Комеліна; Полтавський національний технічний університет імені Юрія

Кондратюка Міністерства освіти і науки У країни. – Полтава – 2010. – 43 с.

26. Конащук В.Л. Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств / В.Л. Конащук, Л.В. Лисенко // Вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2013. – № 15. – С. 1.
27. Корольова-Казанська О. Джерела фінансування інноваційних проектів підприємства / О. Корольова-Казанська // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 5. – С. 280 – 283.
28. Костюченко В. М. Джерела фінансування інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва в Україні: правовий аспект / В. М. Костюченко // Міжнародний збірник наукових праць. – 2011 – Випуск 2(17). – С. 161 – 167.
29. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. – Автореф. дис. д-ра екон. наук 08.04.01. / М. І. Крупка ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2002. – 26 с.
30. Лагутіна К. Фінансовий механізм інноваційної діяльності у корпоративному секторі економіки України / К. Лагутіна // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ: ВПЦ «Київський університет». – Вип. 112. – 2009. – С. 27—29.
31. Левицька С.О. Інноваційна діяльність підприємств України: оцінка, проблеми, перспективи інноваційного розвитку / С.О. Левицька, О.О. Левицька // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wydawnictwo.wsei.lublin.pl/files/029-050_%20Swietlana_%20O.%20Lewyc%60ka,%20Innovacijna....pdf.
32. Лівощко Т.В. Інновації та інноваційна політика підприємства: принципи формування та механізми реалізації / Т.В. Лівощко, Д.С. Дворніченко // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – №6. – С. 116-124.

33. Манаєнко І.М. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємств електроенергетики: монографія / І.М. Манаєнко – Київ: НТУУ «КПІ», 2016. – 157 с.
34. Манаєнко І.М. Кравець А.І. Фінансування інноваційної діяльності підприємств: українські реалії та досвід ЄС / І.М. Манаєнко, А.І. Кравець // Економіка та управління підприємствами. – 2018. – №15. – С. 109-115.
35. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): навч. посіб. / В. М. Опарін. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : КНЕУ, 2002. – 240 с.
36. Осьмірко І. В. Система фінансового забезпечення інноваційного розвитку: поняття, структура та принцип функціонування / І.В. Осьмірко // Бізнесінформ. – 2012. – № 7. – С. 47-49.
37. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL://www.ukrstat.gov.ua.
38. Пашова С. М. Сучасний стан та перспективи стабілізації інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні / С. М. Пашова // Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 15 – 16 жовтня 2009 р. – Черкаси: ЧІБС УБС НБУ, 2009. – С. 179 – 181.
39. Поліщук О.О. Сутність поняття «інноваційна діяльність» як соціально-економічної категорії / О. О. Поліщук // Економічний вісник Донбасу № 3 (21), 2010. – С. 169-171.
40. Полозова Т.В., Кривцун Д.Ю. Інноваційна діяльність підприємства та економічна сутність інноваційного процесу / Т.В. Полозова, Д.Ю. Кривцун // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – №3. – С. 108-113.
41. Почтовюк А.Б. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємств у сучасних умовах / А. Б. Почтовюк // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2016. – № 3 (75). – С. 133-140.
42. Прилипко Р.Ю. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України

за період 2014–2016 років / Р.Ю. Прилипко. – Державна служба статистики України, 2017. – 6 с.

43. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 21.12.2018 №2246 станом на 07.12.2017 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>.
44. Про інноваційну діяльність: Закон України від 16.10.2012 р. № 5460-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 2–3 – Ст. 41.
45. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні : матеріали XI Міжнародного бізнес-форуму (Київ, 22 березня 2018 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 200 с.
46. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні : матеріали XI Міжнародного бізнес-форуму (Київ, 22 березня 2018 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 200 с.
47. Процик І.С. Інновації на підприємствах: сутність та переваги впровадження / І.С. Процик, І.В. Криван // Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 19–21 травня 2011 р.) / Національний університет "Львівська політехніка" [та ін.]. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – С. 350–351.
48. Пучко А. О. Система державного фінансування інноваційної діяльності / А. О. Пучко // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 19. – С. 64-67.
49. Семенова В.Г. Інноваційний розвиток підприємств в Україні: фінансовий аспект / В. Г. Семенова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: збірник наукових праць ХНАДУ. – Харків: ХНАДУ, 2017. – № 1 (6). – С. 165-170.
50. Симоненко Д. С. Основні підходи щодо визначення сутності та джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств України / Д. С. Симоненко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. –

Випуск 4(47). – С. 98-104.

51. Соловій Х. Сутність інноваційної діяльності підприємства / Х. Соловій // Економічний аналіз. 2012 рік. Випуск 10. Частина 3.. – С. 391-394.
52. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kno.rada.gov.ua.
53. Струніна Л.В. Методичний підхід до оцінки фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств / Л.В. Струніна, В.В. Струнін // Підвищення ефективності діяльності підприємств харчової та переробної галузей АПК: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 85-річчю кафедри економіки і права та її першому завідувачу професору Птусі М.В., Київ, 18-19 листопада 2015 р.: Тези доповідей. – К.: НУХТ, 2015. – С. 172-175.
54. Фінанси: навч. посіб. / О. Г. Близнюк, Л. І. Ланкова, В. І. Оспіщев та ін.; за ред. І. В. Оспіщева. – К.: Знання, 2006. – 415 с.
55. Фінанси: підруч. / за ред. С. І. Юрій, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
56. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку України [Електронне видання]: монографія / [М. І. Диба, О. М. Юркевич, Т. В. Майорова, І. В. Власова та ін.]; за ред. д.е.н., проф. М. І. Диби і к.е.н., доц. О. М. Юркевич. – К.: КНЕУ, 2013. – 425 с.

ДОДАТКИ

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА**РАШКО А., 5 КУРС ФЕМП КНТЕУ,
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ «МЕНЕДЖМЕНТ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

У статті висвітлено сутність та механізм фінансового забезпечення, охарактеризовано основні його складові частини, обґрунтовано напрями підвищення ефективності фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства

В статье освещены сущность та механизм финансового обеспечения, охарактеризованы основные его составляющие части, обоснованы направления повышения эффективности финансового обеспечения инновационного развития предприятия.

In the article the essence and the mechanism of financial maintenance is opened, its basic components have been described, directions of efficiency increase of the financial providing of innovative development of the enterprise have been substantiated in the paper.

Підвищення активності інноваційної діяльності підприємств є однією з головних передумов їх стабільності та сталого розвитку. Але водночас суб'єкти господарювання в умовах невизначеності стикаються з такою серйозною перешкодою як дефіцит інвестиційних ресурсів. У ринковому середовищі, яке постійно змінюється, інноваційна діяльність підприємства буде здійснюватися успішно лише за умови збільшення обсягів інвестиційних ресурсів і їх ефективного використання.

На жаль, більшість українських підприємств нині відчуває значний дефіцит власних коштів, а залучення інвестицій є проблематичним. Зокрема, банківські кредити, якщо й надаються, то в основному на проекти з невисоким ступенем невизначеності, до яких інноваційні не належать. Одержати фінансові ресурси на перспективні інноваційні розробки можливо лише під дуже високі відсоткові ставки, що відразу робить їх нерентабельним. Малі підприємства, будучи одним з найважливіших системоутворювальних елементів фінансової системи країни, здійснюють значний вклад у покращення макроекономічних показників та водночас є зручною формою організації бізнесу [2] у нинішній складній економічній ситуації, спричиненій російською військовою та економічною агресією проти України як суверенної держави. Тому *актуальність* обраної теми полягає в тому, що в умовах господарювання рівень конкурентоспроможності підприємства визначається здатністю до нововведень, тобто істотно залежить від рівня інноваційної діяльності. Інноваційна діяльність неможлива без відповідного фінансового забезпечення. Питання фінансового забезпечення є досить актуальним, зважаючи на дефіцит власних фінансових ресурсів та складність залучення інвестицій, високий рівень відсотків за банківські кредити.

Метою статті є визначення сутності та механізму фінансового забезпечення інноваційного розвитку стосовно підприємства, виділення основних його складових. Досягнення мети передбачає систематизацію наукових поглядів щодо визначення економічного змісту механізму фінансового забезпечення господарської діяльності, здійснення аналізу сучасного становища фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств в Україні та обґрунтування напрямів підвищення його ефективності.

Об'єктом дослідження є процес фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Предметом дослідження є наукові підходи та методи фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Ефективність та результативність інноваційної діяльності залежить від багатьох чинників: від наявності наукового потенціалу, ресурсного забезпечення, матеріально-технічної бази та висококваліфікованих кадрів. Проте, як свідчать опитування Держкомстату, основними факторами, що стримують інноваційну діяльність в Україні є: нестача власних коштів, великі витрати на нововведення, недостатня фінансова підтримка держави, високий економічний ризик. Отже, основні причини стримування інноваційного розвитку в Україні пов'язані з фінансовим забезпеченням [3]. Разом з тим, належний рівень фінансування інноваційної діяльності є чинником соціально-економічного зростання як окремих підприємств, так і усієї країни, оскільки ефективне фінансове забезпечення інноваційної діяльності сприяє вирішенню економічних, соціальних, екологічних й інших проблем розвитку сучасного суспільства.

Питання аналізу сутності, механізму, складових фінансового забезпечення інноваційної діяльності розглядали такі вчені, як О. І. Москаль, І. Г. Сокирська, О. М. Колодізев, Г. В. Возняк, А. Я. Кузнєцова, І. Ю. Спіфанова. Вивчення праць вказаних науковців дозволяє ґрунтовно підійти до дослідження сутності поставленого наукового завдання, а також виявити питання, що залишаються невирішеними.

Не зважаючи на те, що поняття фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства досить широко використовується в сучасній літературі, рідко можна знайти його чітке визначення (табл. 1) [5].

Таблиця 1

Систематизація підходів щодо визначення фінансового забезпечення інноваційної діяльності

Автор	Фінансове забезпечення інноваційної діяльності - це:
Москаль О.І.	сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення та ефективного використання фінансових ресурсів й організаційно-управлінських принципів, методів і форм їх впливу на соціально-економічну життєздатність.
Колодізев О.М.	сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення та ефективного використання фінансових ресурсів, а також організаційно-управлінських принципів, методів і форм впливу цих ресурсів на інноваційний розвиток національної економіки.
Сокирська І.Г.	реалізація неперервного характеру відтворювальних процесів з рахунок власних та залучених фінансових ресурсів із виокремленням механізму фінансового забезпечення, формування структури капіталу, планування і бюджетування та балансування грошових потоків.
Ільїна К.О.	формування ресурсної бази інноваційної діяльності.
Зінько Н.Я.	пошук та вибір джерел фінансових ресурсів інноваційної діяльності.
Юркевич О.М.	сукупність взаємопов'язаних елементів (суб'єктів, об'єктів, джерел і методів фінансування інноваційної діяльності), спрямовану на стимулювання фінансування інноваційної діяльності, здійснення якої потребує значної концентрації фінансових ресурсів для отримання певного економічного ефекту.
Онишко С.В.	цілісний процес, що охоплює власне фінансове забезпечення, можливості нагромадження і відтворення фінансових ресурсів, а також його регулятивний потенціал.
Возняк Г.В., Кузнєцова А.Я.	комплекс методів та важелів впливу на інноваційну діяльність, який реалізується в різних формах через відповідну систему фінансування.

Найпоширенішим є визначення фінансового забезпечення інноваційної діяльності як комплексу методів та важелів впливу на інноваційну діяльність, що реалізується в різних формах через відповідну систему фінансування. Фінансове забезпечення інноваційної

діяльності передбачає реалізацію заходів із залучення необхідного обсягу фінансових ресурсів для фінансування нововведень підприємства [5].

В умовах економічної кризи та зниження обсягів економічного зростання проблема формування фінансового забезпечення набуває особливої актуальності. Одним з основних завдань фінансового планування є забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, достатніми для здійснення ним ефективної господарської діяльності. Очевидно, що це передбачає визначення напрямів ефективного вкладання капіталу, оцінювання раціональності його використання, виявлення внутрішньогосподарських резервів збільшення прибутку за рахунок економного використання грошових коштів, що врешті-решт дозволить:

- визначити суму фінансових ресурсів, яку підприємство має додатково залучити, вибудовуючи фінансові відносини з державою, комерційними банками та іншими контрагентами;
- визначити умови, за яких ці фінансові ресурси можуть бути отримані;
- визначити основні напрями використання підприємством позикових фінансових ресурсів;
- встановити терміни повернення отриманих кредитів.

Таким чином, плануючи перспективи свого розвитку та визначаючи методи та інструменти стимулювання виробництва, підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємства і продукції, підприємство формує дієвий механізм фінансового забезпечення господарської діяльності, який дозволяє мобілізувати як наявні у нього фінансові ресурси, так і залучені з інших джерел.

І. Ю. Спіфанова виділяє три взаємопов'язані етапи фінансового забезпечення [7, с. 68—69]:

1. Формування необхідного обсягу фінансового забезпечення інноваційної діяльності, що передбачає:
 - визначення загальної потреби у фінансових ресурсах;
 - визначення обсягу внутрішніх (власних) фінансових ресурсів для фінансування інноваційної діяльності;
 - визначення обсягу та вартості необхідних зовнішніх фінансових ресурсів для фінансування інноваційної діяльності;
 - визначення форм і методів фінансування;
 - залучення потрібної кількості зовнішніх фінансових ресурсів.
2. Використання сформованих фінансових ресурсів у процесі інноваційної діяльності.

3. Отримання ефекту від використаного фінансового забезпечення (досягнення бажаного фінансового результату, забезпечення необхідного рівня рентабельності та прибутковості інвесторів, покриття інших витрат за зовнішніми фінансовими ресурсами).

Очевидно, що механізм фінансового забезпечення інноваційної діяльності має певні особливості, зокрема, він націлений винятково на активізацію інноваційної діяльності. У свою чергу, сфера малого інноваційного підприємництва також має певні специфічні моменти, які відображаються на формуванні цього механізму та підборі ефективних заходів його практичної реалізації.

Механізм фінансового забезпечення являє собою дієвий інструмент, за допомогою якого здійснюється стимулювання економічного розвитку, покращення інвестиційного клімату в економіці, підвищення ефективності фінансово-економічної діяльності окремих суб'єктів господарювання, досягається підвищення рівня конкурентоспроможності окремих підприємств, регіонів і країни загалом. Його важливість визначається роллю фінансів у господарській, зокрема інноваційній, діяльності. Останнім часом значення фінансів у реалізації інноваційних проектів значно зросло у зв'язку зі зростаючими витратами на впровадження новітніх наукомістких виробничих процесів, високорентабельних ризикових розробок, сучасного технологічного оновлення

виробництва та загалом витратами, спрямованими на забезпечення прогресивних змін як на мікро-, так й на макрорівні національного господарства.

На думку В. М. Опаріна фінансовий механізм — це сукупність фінансових методів і форм, інструментів та важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства.

С. І. Юрій та В. М. Федосов поняття «фінансовий механізм» розглядають у широкому і вузькому значенні. У широкому розумінні — це комплекс фінансових методів і важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства, а у вузькому — сукупність конкретних фінансових методів та важелів впливу на формування і використання фінансових ресурсів з метою забезпечення функціонування й розвитку державних структур, суб'єктів господарювання і населення». Існують й інші визначення економічної сутності фінансового механізму (механізму фінансового забезпечення), на основі яких механізм фінансового забезпечення інноваційної діяльності можемо сформулювати як сукупність різноманітних форм, методів та способів фінансування інновацій, які відображають використання специфічних джерел фінансування, в ув'язці з господарською ситуацією компанії, планами її поточної діяльності та розвитку; з відповідним регулюванням та забезпеченням їхнього впливу на інноваційний розвиток усіх сфер національної економіки; з урахуванням впливу внутрішніх факторів, а також стратегічних цілей і пріоритетів інноваційно-інвестиційної діяльності [6].

Механізм фінансового забезпечення господарської діяльності має складну структуру, яка включає в себе організаційну (організація, розробка і впровадження інновацій), економічну (регулювання, управління, планування та реалізація інновацій) та фінансову складові, які між собою взаємозалежні й разом дозволяють досягти бажаного ефекту. Така взаємна залежність передбачає наявність тісної взаємодії суб'єктів господарювання, державних владних структур та органів місцевого самоврядування, у розпорядженні яких знаходяться фінансові, матеріальні, мінерально-сировинні, інтелектуальні та інформаційні ресурси для забезпечення ефективної господарської діяльності, яка в нинішніх умовах неможлива без впровадження інновацій.

До організаційних структур інноваційної сфери належать науково-технічні інкубатори, венчурні підприємства, фірми-технопарки, технополіси тощо, які на пільгових засадах забезпечують становлення інноваційних малих та середніх підприємств.

Так, інкубатори надають інноваційним фірмам на певний період приміщення та необхідне обладнання, на пільгових умовах консультують їх з економічних та юридичних питань, організовують рекламу, здійснюють науково-технічну, екологічну та комерційну експертизу інноваційних проектів, ведуть пошук інвесторів, дають можливість скористатися своїм досвідним виробництвом.

Венчурні фонди засновуються у першу чергу для фінансування дрібного наукомісткого бізнесу. У розвинених країнах венчурні фірми користуються підтримкою держави та великих компаній, яким не завжди вигідно займатись розробкою нових технологій через існування значного ризику зазнати збитків. Тому великі компанії часто звертаються до венчурного фінансування, застосовуючи його у якості інструмента розширення власного науково-технічного потенціалу. На жаль, в Україні венчурне фінансування ще не набуло належного поширення і розвитку, оскільки уряд не приділяє венчурному підприємництву достатньої уваги, не стимулює венчурних інвесторів вкладати кошти в інноваційні проекти. Діяльність венчурних фондів в Україні зорієнтована здебільшого на торговельні операції [6].

Основною економічною складовою механізму фінансового забезпечення інноваційної діяльності є державні органи влади й управління, які відповідають за стратегічне управління інноваційним розвитком країни та її регіонів й покликані регулювати інноваційні процеси в країні, формувати зовнішні умови (інноваційну політику) для господарювання підприємств, забезпечуючи тим самим стійкий розвиток національної економіки. Для цього уряд використовує універсальні інструменти регулювання інноваційного розвитку — податки, відрахування, дотації та субсидії.

До фінансової складової механізму забезпечення інноваційної діяльності входять такі основні елементи як державне фінансування, банківське та комерційне кредитування, зовнішнє інвестування, зокрема венчурне, та самофінансування, яке передбачає використання підприємствами власних коштів.

Така структура цього механізму дозволяє мобілізувати всі наявні джерела фінансових ресурсів і спрямувати їх на створення умов для ефективної інноваційної діяльності та підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств.

Високорозвинені країни особливу увагу приділяють механізму фінансового забезпечення малих підприємств, оскільки саме вони забезпечують найшвидшу окупність витрат і широку свободу ринкового вибору, демонструють високу новаторську активність, формують конкурентне середовище, що сприяє зниженню цін та підвищенню якості товарів. Так, у країнах ЄС інновації застосовують близько 58 % середніх компаній, що мають кількість працюючих від 50 до 249 осіб, та 44 % малих фірм, тобто таких, на яких зайнято менше 50 осіб. На жаль, в Україні частка інноваційно-активних малих підприємств (з кількістю працюючих від 100 до 249 осіб) становить всього 15,4 % [12], що не відповідає ні потребам, ні ресурсам нашої держави, і свідчить про поступову втрату нашою країною найціннішого багатства — інтелектуального потенціалу, який донедавна був предметом її особливої гордості.

Пріоритет у фінансуванні малі підприємства у розвинених країнах отримують ще й тому, що вони відіграють вагомую роль у виникненні і становленні галузей перспективних технологічних укладів. Зокрема, провідні галузі п'ятого технологічного укладу пройшли зародження і початковий розвиток саме в середовищі малих високотехнологічних фірм. Як свідчать дані статистики, в США близько 90 % програмного забезпечення комп'ютерної техніки створено саме малими фірмами.

Країни з розвинутою ринковою економікою для підтримки інноваційної діяльності широко залучають фінансові ресурси держбюджету. Держава бере на себе від 1/5 до половини національних наукових витрат. У цих країнах витрати на науку за останні 10 років зростають щорічно в 1—2 рази вищими темпами, ніж зростання світової економіки. Середньосвітовий показник наукоємності ВВП становить 1,9 %, а у розвинутих країнах він досягає 5 % [9]. Натомість в Україні загальні витрати на наукові дослідження і розробки (з усіх джерел) за останні 20 років не перевищували 1,3 % ВВП. При цьому кошти державного бюджету жодного разу не перевищували 0,5 % ВВП. А в 2013 році фінансування впало до 0,29 % ВВП [10]. Питомі витрати на наукові дослідження в розрахунку на одного науковця в Україні складають 6,1 тис. євро, що втричі менше, ніж у Латвії, у 5 разів — ніж у Польщі, в 11 — ніж у Іспанії, в 22 — ніж у Австрії, понад 25 — ніж у Швеції [8].

Український уряд досі не змінив пріоритетів державної підтримки галузей економіки, продовжуючи спрямовувати основний потік фінансових ресурсів у сировинні галузі та сфери з низьким рівнем обробки, які природно мають порівняно низький потенціал інноваційної активності й ефективності. Саме в ці галузі вкладається до 70 % бюджетних коштів, зокрема в паливну промисловість і чорну металургію — понад 50 %.

Загалом доводиться констатувати, що як державні, так і недержавні фінансові інституції в Україні дуже слабо орієнтовані на інвестування інновацій, тому вітчизняним підприємцям для вирішення питань інноваційного розвитку доводиться розраховувати в основному на власні фінансові ресурси, що в умовах браку власних коштів та високих відсоткових ставок за позиченими фінансами становить суттєву перешкоду здійсненню інноваційної діяльності.

Для покращення ситуації в контексті фінансування інноваційної діяльності малих підприємств в Україні великої уваги заслуговує питання розвитку венчурного капіталу, який традиційно орієнтується на малі та середні підприємства. Необхідно запозичувати закордонний досвід становлення венчурних підприємств, вивчати особливості здійснення політики іноземних держав щодо стимулювання надходження капіталу перш за все в

наукоємні малі підприємства, які, на думку науковців, становлять основу для венчурного інвестора [4].

Ефективним способом державної підтримки інноваційних підприємств в Україні могло б стати надання під порівняно низькі відсотки та тривалі терміни повернення коштів приватним венчурним фірмам, які в свою чергу будуть безпосередньо здійснювати фінансування перспективних невеликих підприємств. У певних випадках ці кошти можуть надаватися і на безповоротній основі. Такий підхід був застосований у Фінляндії, де у 1994 році був створений державний фонд «Suomen Teollisuus-Sijoitus OY», та в Німеччині, яка в 1995 році розробила схему під назвою «Beteiligungskapital für Kleine Technologieunternehmen», в межах якої здійснювалося фінансування малих фірм, що виробляють інноваційні продукти чи послуги, спільно з компаніями приватного сектора. У Данії уряд для розробок технологічно-орієнтованих проектів також надає позики невеликим фірмам. При цьому передбачено, що у разі невдачі борги будуть прощені. Приблизно така ж схема надання кредитів для технічного розвитку підприємств існує в Нідерландах. Вона передбачає видачу десятирічних кредитів малим компаніям, які в разі технічного або комерційного провалу можуть не повертатися державі. А найбільшим акціонером є уряд Швеції, який надає позики компаніям, що лише започатковують свою діяльність, терміном на 6—10 років. Ці позики є безвідсотковими впродовж перших двох років, і не передбачають виплати основного боргу протягом перших чотирьох років.

Отже, досвід економічно розвинених країн засвідчує, що держава, як правило, бере безпосередню участь у фінансуванні найуспішніших інноваційних проектів.

Фінансове забезпечення підприємства може здійснюватись у трьох формах: самофінансування, кредитування, зовнішнє фінансування. На практиці з метою максимізації прибутку та забезпечення оптимального співвідношення різні форми фінансового забезпечення використовують одночасно.

Самофінансування промислові підприємства здійснюють за рахунок власних коштів у частині чистого прибутку та амортизаційних відрахувань. Разом з тим, власні кошти не можуть повністю використовуватись як фінансове забезпечення інноваційної діяльності, оскільки частина чистого прибутку спрямовується на приріст оборотного капіталу, виплату дивідендів тощо. За рахунок самофінансування промислових підприємств практично неможливо своєчасно та ефективно перерозподілити ресурси внаслідок їх пов'язаності, яка зумовлює всі структурно-технологічні перекося в сфері матеріального виробництва. Крім того, в умовах фінансової кризи значна частина промислових підприємств працює збитково. Великою є й частка тих підприємств, які відчувають нестачу власних фінансових ресурсів навіть для забезпечення поточної діяльності. Тому промислові підприємства прагнуть залучати позикові та залучені фінансові ресурси для забезпечення зовнішнього фінансування та кредитування.

Як зовнішнє фінансування промислові підприємства використовують такі джерела, як кошти державного та місцевих бюджетів, а також кошти інвесторів. За рахунок державних коштів фінансуються цільові комплексні програми, фундаментальні та окремі прикладні дослідження, які мають стратегічне та важливе значення для країни і які здійснюють переважно спеціалізовані науково-дослідні організації. Бюджетне фінансування інноваційних проектів здійснюється у формі безвідсоткових або пільгових позик. Позабюджетні фонди фінансування інноваційної діяльності використовують для забезпечення фінансування.

ВИСНОВКИ

Однією з головних причин низького рівня інноваційної активності підприємств є недостатній рівень фінансового забезпечення інноваційної діяльності, загалом та вкрай низький рівень її державного фінансування. Основним джерелом фінансування інновацій в Україні залишаються власні кошти підприємств, які займають більше половини всіх витрат, спрямованих на інноваційну діяльність. Враховуючи, що більшість вітчизняних підприємств сьогодні працює збитково, а ті, що отримують прибуток, не поспішають ним

ризикувати, адже інноваціям притаманний високий рівень ризику, стає зрозумілою причина низької активності інноваційної діяльності підприємств. Через кризове становище, в якому перебуває нині українська економіка, тенденція до перерозподілу фінансування у бік зростання іноземних інвестицій та інших джерел фінансування не простежується. А вкрай низька питома вага коштів держаного бюджету у фінансуванні інновацій в нашій країні ставить малі підприємства у ситуацію, в якій вони фактично не мають вибору джерел фінансування інноваційної діяльності. Враховуючи, що фінансування інноваційного розвитку за рахунок коштів державного бюджету нині стримується з об'єктивних причин — у зв'язку з бюджетним дефіцитом, малим підприємствам при фінансуванні інноваційного розвитку потрібно активніше використовувати фінансові ресурси венчурних фондів, розвитку яких має сприяти український уряд. Також до цільового інвестування інноваційної діяльності має активніше долучитися банківський сектор.

Аналіз фінансового забезпечення інноваційної діяльності показав, що крім суттєвої нестачі власних фінансових ресурсів, також існує значна кількість перешкод щодо зовнішнього фінансування, які можна подолати не лише на рівні окремих підприємств, а на державному рівні. Напрямок подальших досліджень — передбачають розробку організаційних заходів та методичних підходів до фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств, аналіз механізму фінансового забезпечення інноваційного розвитку та пошук напрямів його вдосконалення, визначення найперспективніших інноваційних проектів та ефективних джерел їх фінансування.

Список використаних джерел

1. Аналітична довідка. Стан розвитку науки і техніки, результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, трансферу технологій за 2012 рік [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://www.dkni.gov.ua/?q=system/files/sites/default/files/images/_08%2007%202013.pdf/
2. Варналій З. С. Конкурентоспроможність національної економіки: проблеми та пріоритети інноваційного забезпечення : моногр. / З. С. Варналій, О. П. Гармашова. — К.: Знання України, 2013. — 387 с.
3. Гармашова О.П., Діняк, О.А. Шляхи вирішення проблеми фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні / О.П. Гармашова, О.А. Діняк // Вестник СевГТУ. — Севастополь: Изд-во СевНТУ, 2012. — Вып. 116: Экономика и финансы.- С.33-39
4. Денисенко О. П. Державна політика розвитку венчурного інвестування: зарубіжний досвід / О. П. Денисенко // Науковий вісник Академії муніципального управління. — Серія «Управління». — Київ, 2013. — № 2.
5. Єпіфанова І.Ю. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств/І.Ю. Єпіфанова // ЕКОНОМІЧНИЙ ЧАСОПИС-XXI. — 2012. — № 11-12(2)— С. 30-32.
6. Зянько В. В. Суперечності розвитку інноваційного підприємництва в Україні та його фінансове забезпечення /В. В. Зянько // Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України : зб. матер. XI Міжн. наук.-практ. конф., 30—31 жовтня 2014р. / КНУ імені Тараса Шевченка. — К., 2014. — С. 26—29.
7. Зянько В. В. Інноваційна діяльність підприємств та її фінансове забезпечення в умовах трансформаційних змін економіки України : моногр. / В. В. Зянько, І. Ю. Єпіфанова, В. В. Зянько — Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2015. — 172 с.
8. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до додатка № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік». — Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
9. Стан і формування наукової сфери. Комітетські слухання [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.nas.gov.ua / tradeunion / news / Documents>

10. Слухання у Комітеті Верховної Ради України з питань науки і освіти 13 березня 2013 р. : «Про стан та законодавче забезпечення фінансування наукової і науково-технічної діяльності» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.kno.rada.gov.ua/komosviti>.
11. Сокирська І. Г. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства / І. Г. Сокирська // Фінанси України. — 2003. — № 1. — С. 89–93.
12. Череп А. В. Фактори інноваційного розвитку підприємств України / А. В. Череп, З. П. Урусова, А. А. Урусов // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. — Серія «Економічні науки». — 2014. — № 3. — С. 84–89.

Додаток Б
Таблиця Б.1

Науково-методичні підходи до визначення поняття «інноваційна діяльність» [52, с. 394; 7, с. 17]

Автор	Сутність визначення
1	2
	як вид діяльності
Мочерний С. В.	Вид діяльності, пов'язаний із трансформацією наукових досліджень і розробок, інших науково-технологічних досягнень у новий чи покращений продукт, введений на ринок, у новий чи покращений технологічний процес, що використовується у практичній діяльності, чи новий підхід до соціальних послуг
Войтов І. В.	Це діяльність, спрямована на створення і практичне використання (доведення до споживача) нових або вдосконалених видів продукції, технологій, послуг або організаційних рішень адміністративного, виробничого, комерційного або іншого характеру, що забезпечують економічний (соціальний, екологічний чи інший) ефект
Завлін П. М.	Діяльність, що пов'язана із трансформацією результатів наукових досліджень та конструкторських розроблень у новий продукт, удосконалений технологічний процес чи новий підхід до соціальних послуг, спрямована на використання і комерціалізацію цих результатів, випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів та послуг.
Майорова Т. В.	Інноваційна діяльність — це діяльність, що спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів та послуг
Васильєв О. В.	Діяльність, спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг
	як процес
Скрипко Т. О.	Процес, спрямований на реалізацію результатів завершених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий або вдосконалений продукт, що реалізується на ринку, у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується у практичній діяльності, а також супутні наукові дослідження і розробки
Хмельницька О.	Процес зі стратегічного маркетингу, НДДКР, організаційно-

В.	технологічної підготовки виробництва, виробництва і оформлення нововведень, їх впровадження та комерційної реалізації на ринку з метою отримання прибутку, поширення в інші сфери
Фатхутдинов Р. А.	Процес стратегічного маркетингу, НДДКР, організаційно-технічної підготовки виробництва, виробництва й оформлення нововведень, їх впровадження (або перетворення на інновацію) і поширення в інші сфери
Ілляшенко С. М.	направлений на реалізацію результатів закінчених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий або вдосконалений технологічний процес, який використовується в практичній діяльності, а також пов'язані з цим додаткові наукові дослідження і розробки

1	2
Райко Д. В.	розробки й удосконалення продукту на визначеному етапі його життєвого циклу, його створення і реалізація на цільовому ринку система
як система	
Павлов В. І., Корецький Ю. М.	складна динамічна система дій і взаємодії різних методів, факторів і органів управління, які займаються науковими дослідженнями, створенням нових видів продукції, удосконаленням обладнання і предметів праці, технологічних процесів, форм організації виробництва на основі найновітніших досягнень науки і техніки; плануванням, фінансуванням і координацією науково – технічного прогресу; удосконаленням економічних важелів і стимулів; розробкою системи заходів по регулюванню комплексу взаємопов'язаних заходів, які спрямовані на прискорення інтенсивного розвитку науково – технічного прогресу і підвищення його соціально – економічної ефективності заходи
Як заходи	
Бандурка І. В., Захарченков С. П., Товажнянская Е. Л.	комплекс наукових, технологічних, організаційних, фінансових і комерційних заходів, в основі яких лежить трансформація результатів наукових досліджень і розробок або інших науково – технічних досягнень у новий або удосконалений технологічний процес, що використаний у виробництві, у новий або удосконалений продукт, що впроваджений на ринку, причому ця діяльність обмежена рамками інноваційного проекту
Близнюк Т. П.	складна динамічна система заходів з використання результатів закінчених науково – технологічних досліджень, організаційно – економічних розробок або інших науково – технічних досягнень, яка функціонує під впливом факторів середовища усіх рівнів (зовнішнього і внутрішнього) з метою задоволення мінливого індивідуального попиту і потреб суспільства в цілому в конкурентоспроможній продукції (товарах, роботах, послугах)

**Основні принципи системи фінансового забезпечення
інноваційного розвитку [37, с. 48]**

№ з/п	Назва принципу
1	органічна єдність науки, освіти і практики в умовах формування нового типу суспільства, заснованого на знаннях
2	збалансованість співвідношення фундаментальних і прикладних наукових досліджень
3	комплексність підходу до розв'язання наукових проблем фінансового забезпечення інноваційної діяльності
4	плановість, економічна доцільність та ефективність наукових досліджень і впровадження їх результатів
5	задоволення потреб інноваційного розвитку економіки у фінансових ресурсах
6	адекватність визначення фінансових можливостей (потенціалу) стабільного інноваційного розвитку економіки
7	моніторинг внутрішніх і зовнішніх загроз фінансового забезпечення розвитку в умовах відповідного етапу боротьби з світовою фінансовою кризою
8	оперативність і гнучкість реагування на попередження виникнення загрози дестабілізуючих чинників з використанням наявних можливостей
9	своєчасність та ефективність інформаційного забезпечення на базі використання новітніх технологій і інноваційних програмних продуктів
10	перманентність розробки заходів щодо підтримки адекватного рівня фінансового забезпечення інноваційного розвитку на усіх рівнях економіки, який відповідає визначеним орієнтирам (вектору розвитку)

Методика розрахунку показників для оцінки ліквідності підприємства

Найменування показника	Формула розрахунку	Оцінка показника	
		за нормативним значенням	за динамікою
1. Загальний коефіцієнт покриття (платоспроможності)	Ф. 1 (сума ряд. 1170-1195) : (ряд. 1695)	>1	збільшення
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	Ф. 1 (сума ряд. 1120-1190) : (ряд. 1695)	>0,5	збільшення
3. Коефіцієнт незалежної (забезпеченої) ліквідності	Ф. 1 (сума ряд. 1103-1120 + 1165, 166) : (ряд. 1695)	>0,5	збільшення
4. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Ф. 1 (сума ряд. 1160-1166) : (ряд. 1695)	>0,2	збільшення
5. Частка оборотних активів в загальній сумі активів	Ф. 1 (ряд. 1195) : (ряд. 1300)	за планом	за планом
6. Частка виробничих запасів в оборотних активах	Ф. 1 (сума ряд. 1101-1102) : (ряд. 1195)	>0,5	збільшення

Методика розрахунку показників для оцінки фінансової стійкості
підприємства за даними фінансової звітності

Найменування показника	Формула розрахунку	Оцінка показника	
		за нормативним значенням	за динамікою
1. Коефіцієнт автономії (концентрації власного капіталу)	Ф. 1 (ряд. 1495 : ряд. 1900)	>0,5	збільшення
2. Маневреність робочого капіталу	Ф.1 (сума ряд. 1101-1104) : (ряд. 1195 – ряд. 1695)	за планом	за планом
3. Коефіцієнт фінансової залежності	Ф. 1 (ряд. 1300 : ряд. 1495)	<2,0	зменшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Ф. 1 (ряд. 1195 – ряд. 1695) : (ряд. 1495)	>0,5	збільшення
5. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	Ф. 1 (ряд. 1595 + ряд. 1695) : (ряд. 1300)	<0,5	зменшення
6. Коефіцієнт залучених джерел в необоротних активах	Ф. 1 (ряд. 1595 : ряд. 1095)	<0,1	зменшення
7. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Ф. 1 (ряд. 1595) : (ряд. 1595 + ряд. 1495)	<0,5	зменшення
8. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Ф. 1 (ряд. 1595) : (ряд. 1595 + ряд. 1195)	<0,2	норматив
9. Коефіцієнт поточних зобов'язань	Ф. 1 (ряд. 1695) : (ряд. 1595 + ряд. 1695)	>0,5	збільшення
10. Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (фінансування)	Ф.1 (ряд. 1595 + ряд. 1695) : (ряд. 1495)	<0,5	зменшення
11. Коефіцієнт забезпечення власними коштами	Ф.1 (ряд. 1495 – ряд. 1095 : (ряд. 1195)	>0,1	збільшення
12. Коефіцієнт фінансової стабільності	Ф. 1 (ряд. 1495) : (ряд. 1595 + ряд. 11695)	>1	збільшення
13. Коефіцієнт фінансового лівериджу	Ф. 1 (ряд. 1595 : ряд. 1495)	<0,1	зменшення
14. Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	Ф. 1 (ряд.1195 – ряд. 1695) : (сума ряд. 1101-1104)	>0,2	збільшення
15. Коефіцієнт страхування бізнесу	Ф. 1 (ряд. 1415) : (ряд. 1300)	>0,1	збільшення
16. Коефіцієнт страхування статутного капіталу	Ф. 1 (ряд. 1415) : (ряд. 1400)	за планом	за планом
17. Коефіцієнт страхування власного капіталу	Ф. 1 (ряд. 1415) : (ряд. 1495)	>0,1	збільшення
18. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	Ф. 1 (ряд. 1195 – ряд. 1695) : (ряд. 1195)	за планом	збільшення

Таблиця В.3

Методика розрахунку показників для оцінки ділової активності підприємства
за даними фінансової звітності

Найменування показника	Формула розрахунку	Оцінка показника	
		за нор-мативним значенням	за дина-мікою
1	2	3	4
1. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	$\Phi.2 \text{ (ряд.2000)} : \Phi.1 \text{ (ряд. 1195 гр. 3 + 4)} \times 0,5$	за планом	збільшення
2. Тривалість обороту оборотних активів	$365 : (\text{Коефіцієнт оборотності оборотних активів})$	за планом	зменшення
3. Коефіцієнт завантаженості активів в обороті	$\Phi. 1 \text{ (ряд. 1195 гр. 3 + 4)} \times 0,5 : \Phi. 2 \text{ (ряд. 2000)}$	за планом	зменшення
4. Коефіцієнт оборотності коштів в розрахунках	$\Phi. 2 \text{ (ряд. 2000)} : \Phi. 1 \text{ (сума ряд 1120-1165 гр. 3 + 4)} \times 0,5$	за планом	збільшення
5. Тривалість обороту коштів в розрахунках	$365 : (\text{Коефіцієнт оборотності коштів в розрахунках})$	за планом	зменшення
6. Коефіцієнт оборотності запасів	$\Phi. 2 \text{ (ряд. 2000)} : \Phi. 1 \text{ (сума ряд. 1101-1104, ряд. 3 + 4)} \times 0,5$	за планом	збільшення
7. Тривалість обороту запасів	$365 : (\text{Коефіцієнт оборотності запасів})$	за планом	зменшення
8. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	$\Phi. 2 \text{ (ряд. 2000)} : \Phi. 1 \text{ (ряд. 1101 гр. 3+4)} \times 0,5$	за планом	збільшення
9. Тривалість обороту виробничих запасів	$365 : (\text{Коефіцієнт оборотності виробничих запасів})$	за планом	збільшення
10. Коефіцієнт оборотності активів	$a) \Phi. 2 \text{ (ряд. 2000)} : \Phi. 1 \text{ (ряд. 1300 гр. 3 + 4)} \times 0,5$	за планом	збільшення
	$b) \Phi. 2 \text{ (ряд. 1300)} : \Phi. 1 \text{ (ряд. 1300 гр. 3 + 4)} \times 0,5$		
11. Тривалість обороту активів	$365 : (\text{Коефіцієнт оборотності активів})$	за планом	зменшення
12. Коефіцієнт завантаженості активів	$a) \Phi. 1 \text{ (ряд. 1300 гр. 3 + 4)} \times 0,5 : \Phi. 2 \text{ (ряд. 2000)}$	за планом	зменшення
	$b) \Phi. 1 \text{ (ряд. 1300 гр. 3 + 4)} \times 0,5 : \Phi. 2 \text{ (ряд. 1300)}$		
13. Тривалість операційного циклу	Тривалість обороту коштів в розрахунках + Тривалість обороту запасів	за планом	зменшення
14. Тривалість погашення дебіторської заборгованості	$\Phi. 1 \text{ (сума ряд. 1120 -1155 гр. 3 + 4)} \times 0,5 : \Phi. 2 \text{ (ряд.2000:365)}$	за планом	зменшення
15. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$\Phi. 2 \text{ (ряд. 2000)} : \Phi. 1 \text{ (ряд. 1495 гр. 3 + 4)} \times 0,5$	за планом	збільшення
16. Тривалість обороту власного капіталу	$365 : (\text{Коефіцієнт оборотності власного})$	за планом	зменшення

	капіталу)		
--	-----------	--	--

Продовження таблиці В.3

17. Коефіцієнт завантаження власного капіталу	Ф. 1 (ряд. 1495 гр. 3+4) x 0,5 : Ф. 2 (ряд. 2000)	за планом	зменшення
18. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Ф. 2 (ряд. 035) : Ф. 1 (ряд. 1695 гр. 3 + 4) x 0,5	за планом	збільшення
19. Тривалість обороту кредиторської заборгованості	365 : (Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості)	за планом	зменшення
20. Тривалість погашення кредиторської заборгованості	Ф. 1 (ряд. 1695 гр. 3 + 4) x 0,5 : Ф. 2 (ряд. 2000 : 365)	за планом	зменшення
21. Тривалість фінансового циклу	Тривалість операційного циклу – Тривалість погашення кредиторської заборгованості	за планом	зменшення
22. Фондоозброєність: • праці (за оплатою праці) • середньооблікового працівника	Ф. 1 (ряд. 1101 гр. 3 + 4) x 0,5 : Ф. 2 (ряд. 2505 гр. 3) Ф. 1 (ряд. 1101 гр. 3 + 4) x 0,5 : Ф. 5 (середньооблікова чисельність працівників)	за планом	збільшення
23. Матеріаломісткість господарської діяльності	Ф. 2 (ряд. 1165 : ряд. 1300)	за планом	за планом
24. Трудомісткість господарської діяльності	а) Ф. 2 (ряд. 1166 + ряд. 1190) : (ряд. 1300) б) Ф. 2 (ряд. 1166 + ряд. 1190) : (ряд. 2000)	за планом	за планом
25. Фондомісткість господарської діяльності	Ф. 2 (ряд. 1195 : ряд. 1300)	за планом	за планом
26. Матеріаловіддача	Ф. 2 (ряд. 1300 : ряд. 1165)	за планом	за планом
27. Середньооблікова чисельність працівників	Ф. 5 (Середньооблікова чисельність працівників)	за планом	збільшення

Таблиця В.4

Методика розрахунку показників для оцінки рівня ефективності господарської діяльності підприємства за даними фінансової звітності

Найменування показника	Формула розрахунку	Оцінка показника	
		за нормативним значенням	за динамікою
1	2	3	4
1. Валова рентабельність (прибутковість) виробничих витрат	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2090 \text{ або } 2095) : (\text{ряд. } 2050 \times 100)$	за планом	Збільшення
2. Коефіцієнт окупності виробничих витрат	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2050) : (\text{ряд. } 2090 \text{ або } 2095)$	за планом	Зменшення
3. Коефіцієнт окупності чистого доходу	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2000) : (\text{ряд. } 2090 \text{ або } 2095)$	за планом	збільшення
4. Рентабельність (прибутковість) основної діяльності	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 1195 \text{ або } 1190) : (\text{сума ряд. } 2050 + 2130 + 2150) \times 100$	за планом	збільшення
5. Рентабельність (прибутковість) операційної діяльності	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2190 \text{ або } 2195) : (\text{сума ряд. } 2050 + 2130 + 2150 + 2180) \times 100$	за планом	збільшення
6. Рентабельність (прибутковість) іншої операційної діяльності	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2120 - \text{ряд. } 2180) : (\text{ряд. } 2180) \times 100$	за планом	збільшення
7. Рентабельність (прибутковість) звичайної діяльності	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2290 \text{ або } 2295) : (\text{сума ряд. } 2050, 2130, 2150, 2180) \times 100$	за планом	збільшення
8. Рентабельність (прибутковість) господарської діяльності	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2290 \text{ або } 2295) : (\text{сума ряд. } 2050, 2130, 2150, 2180) \times 100$	за планом	збільшення
9. Рентабельність (прибутковість) підприємства	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2350 \text{ або } 2355) : (\text{сума ряд. } 2050, 2130, 2150, 2180) \times 100$	за планом	збільшення
10. Валова рентабельність (прибутковість) виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2090 \text{ або } 2095) : (\text{ряд. } 2000) \times 100$	за планом	збільшення
11. Чиста рентабельність (прибутковість) виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2350 \text{ або } 2355) : (\text{ряд. } 2000) \times 100$	за планом	збільшення
12. Рентабельність активів	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2350 \text{ або } 2355) : \Phi. 1 (\text{ряд. } 2550 \text{ графа } 3 + 4) \times 0,5 \times 100$	за планом	збільшення
13. Рентабельність (прибутковість) виручки від операційної діяльності	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2190 \text{ або } 2195) : (\text{ряд. } 2000 + \text{ряд. } 2120) \times 100$	за планом	збільшення
14. Рентабельність фінансових інвестицій	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2200 - \text{ряд. } 2255) : \Phi. 1 (\text{сума ряд. } 2050) \times 0,5 \times 100$	за планом	збільшення
15. Коефіцієнт покриття виробничих витрат	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2050) : (\text{ряд. } 2000)$	за планом	Зменшення
16. Коефіцієнт окупності виробничих витрат	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2000) : (\text{ряд. } 2050)$	за планом	збільшення
17. Коефіцієнт покриття витрат операційної діяльності	$\Phi. 2 (\text{сума ряд. } 2050, 2130, 2150, 2180) : (\text{ряд. } 2000 + \text{ряд. } 2120)$	за планом	Зменшення
18. Коефіцієнт окупності	$\Phi. 2 (\text{ряд. } 2000 + \text{ряд. } 2120) : (\text{сума}$	за планом	збільшення

витрат операційної діяльності	ряд. 2050, 2130, 2150, 2180)		
-------------------------------	------------------------------	--	--

Продовження таблиці В.4

19. Коефіцієнт фінансових витрат	а) Ф. 5 (ряд. 4700 графа 4) : Ф. 2 (ряд. 035)	0	Зменшення
	б) Ф. 5 (ряд. 4700 графа 4) : Ф. 2 (ряд. 2350 або 2355)		
20. Коефіцієнт покриття адміністративних витрат	Ф. 2 (ряд. 2130) : (ряд. 2000)	за планом	Зменшення
21. Коефіцієнт покриття витрат на збут	Ф. 2 (ряд. 2150) : (ряд. 2000)	за планом	Зменшення
22. Коефіцієнт окупності адміністративних витрат	Ф. 2 (ряд. 2000) : (ряд. 2130)	за планом	збільшення
23. Коефіцієнт окупності витрат на збут	Ф. 2 (ряд. 2000) : (ряд. 2150)	за планом	збільшення
24. Співвідношення обі - стративних витрат і обі вар-тості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Ф. 2 (ряд. 2130) : (ряд. 2050)	за планом	Зменшення
25. Співвідношення витрат на збут і собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Ф. 2 (ряд. 2150) : (ряд. 2050)	за планом	Зменшення
26. Частка адміністративних витрат в структурі операційних витрат	Ф. 2 (ряд. 2130) : (ряд. 2550)	за планом	Зменшення
27. Частка витрат на збут в структурі операційних витрат	Ф. 2 (ряд. 080) : (ряд. 280)	за планом	Зменшення
28. Коефіцієнт покриття активів	Ф. 1 (ряд. 2150 графа 3 + 4) x 0,5 : Ф. 2 (ряд. 2000)	за планом	Зменшення
29. Коефіцієнт окупності активів	Ф. 2 (ряд. 2000) : Ф. 1 (ряд. 2550 графа 3 + 4) x 0,5)	за планом	збільшення
30. Коефіцієнт покриття власного капіталу	Ф. 1 (ряд. 1495 графа 3 + 4) x 0,5 : Ф. 2 (ряд. 2000)	за планом	Зменшення
31. Коефіцієнт окупності власного капіталу	Ф. 2 (ряд. 2000) : Ф. 1 (ряд. 1495 графа 3 + 4) x 0,5	за планом	збільшення
32. Загальна економічна рентабельність	Ф. 2 (ряд. 2290 (2295) + ряд. 2250) x 2190 : (Ф. 1 ряд. 2550 (гр. 3 + гр. 4) x 0,5)	за планом	збільшення
33. Комерційна рентабельність	Ф. 2 (ряд. 2290 (2295) + ряд. 2250) x 2190 : Ф. 2 ряд. 2000	за планом	збільшення
34. Ставка рентабельності позиченого капіталу	Ф. 2 (ряд. 2250) : Ф. 1 (сума ряд. 1510, 1600 графа 3 + 4) x 0,5 x 100	за планом	Зменшення

Динаміка та структура активів ТОВ «ВІВАД 09», 2015-2017 рр.

Показники	На 31.12.2015 р.		На 31.12.2016 р.		На 31.12.2017 р.		Відхилення 2017 р. до 2015 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	Пункт структ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Необоротні активи в т.ч.	8628	36,78	16114	25,67	6073	39,26	-2555	-29,6	2,48
Нематеріальні активи	3	0,01	1	0,00	6	0,04	3	100,0	0,03
Незавершені капітальні інвестиції	642	2,74	3602	5,74	1580	10,21	938	146,1	7,48
Основні засоби	7983	34,03	12511	19,93	4487	29,00	-3496	-43,8	-5,03
Оборотні активи в т.ч	14831	63,22	46663	74,33	9397	60,74	-5434	-36,6	-2,48
Виробничі запаси	3949	16,83	15220	24,24	2840	18,36	-1109	-28,1	1,52
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи послуги	1660	7,08	1901	3,03	1557	10,06	-103	-6,2	2,99
Дебіторська заборгованість за розрахунками	614	2,62	2619	4,17	645	4,17	31	5,0	1,55
Інша поточна дебіторська заборгованість	8342	35,56	26646	42,45	4316	27,90	-4026	-48,3	-7,66
Гроші та їх еквіваленти	175	0,75	254	0,40	34	0,22	-141	-80,6	-0,53
Витрати майбутніх періодів	3	0,01	3	0,00	3	0,02	0	0,0	0,01
Інші оборотні активи	88	0,38	20	0,03	2	0,01	-86	-97,7	-0,36
Разом	23459	100,00	62777	100,00	15470	100,00	-7989	-34,1	-

Додаток Е

Таблиця Е.2

Динаміка та структура пасивів ТОВ «ВІВАД 09», 2015-2017 рр.

Показники	На 31.12.2015 р.		На 31.12.2016 р.		На 31.12.2017 р.		Відхилення 2017 р. до 2015 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	Пункт структ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Зареєстрований (пайовий) капітал	63	0,27	63	0,10	63	0,41	0	0	0,14
Нерозподілений прибуток	5233	22,31	6343	10,10	2979	19,26	-2254	-43,07	-3,05
Короткострокові кредити банків	3403	14,51	4212	6,71	2675	17,29	-728	-21,39	2,79
Поточна кредиторська заборгованість за:									
– товари, роботи, послуги	14406	61,41	51329	81,76	9640	62,31	-4766	-33,08	0,90
– розрахунками з бюджетом	23	0,10	23	0,04	7	0,05	-16	-69,57	-0,05
– розрахунками зі страхування	104	0,44	99	0,16	22	0,14	-82	-78,85	-0,30
– розрахунками з оплати праці	214	0,91	187	0,30	42	0,27	-172	-80,37	-0,64
Інші поточні зобов'язання	13	0,06	521	0,83	42	0,27	29	223,08	0,22
Разом	23459	100,00	62777	100,00	15470	100,00	-7989	-34,06	x

Додаток Є

Таблиця Є.1

Показники фінансової стійкості ТОВ «ВІВАД 09», 2015-2017 рр.

Показник	Оцінка показника	Роки			Відхилення 2017 до 2015 рр., +/-
		2015	2016	2017	
1. Коефіцієнт автономії (концентрації власного капіталу)	>0,5	0,23	0,10	0,20	-0,03
2. Маневреність робочого капіталу	За планом	-1,18	-1,57	-0,94	1,42
3. Коефіцієнт фінансової залежності	<2,0	4,43	9,80	5,09	0,66
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,5	-0,63	-2,74	-3,30	-2,67
5. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,77	0,94	0,80	0,03
6. Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	<0,5	3,43	8,80	4,09	0,66
7. Коефіцієнт забезпечення власними коштами	>0,1	-0,22	-0,20	-1,27	-1,04
8. Коефіцієнт фінансової стабільності	>1,0	0,29	0,06	0,24	-0,05
9. Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	>0,2	-0,84	-0,59	-3,53	-2,69
10. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	За планом	-0,22	-0,20	-4,19	-3,97

Додаток Ж

Таблиця Ж.1

Динаміка показників ділової активності ТОВ «ВІВАД 09»

Показники	Роки			Відхилення 2017 р. до 2015 р.	
	2015	2016	2017	+, –	%
1. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,3	3,1	1,9	-0,4	-19,3
2. Тривалість обороту оборотних активів, дні	158,7	117,7	196,5	37,8	23,8
3. Коефіцієнт завантаженості активів в обороті	0,2	0,1	0,1	-0,1	-37,4
4. Коефіцієнт оборотності коштів в розрахунках	8,7	12,1	8,7	0,0	-0,5
5. Тривалість обороту коштів в розрахунках, дні	41,9	30,2	42,1	0,2	0,5
6. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	22,7	27,8	18,1	-4,6	-20,1
7. Тривалість обороту виробничих запасів, дні	16,1	13,1	20,1	4,0	25,1
8. Коефіцієнт оборотності активів	3,8	5,6	4,0	0,2	4,1
9. Тривалість обороту активів, дні	95,5	65,4	91,8	-3,8	-3,9
10. Коефіцієнт завантаженості активів	0,3	0,2	0,3	0,0	-3,9
11. Тривалість операційного циклу, дні	58,0	43,3	62,3	4,3	7,4
12. Тривалість погашення дебіторської заборгованості, дні	41,2	29,6	41,5	0,3	0,8
13. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	16,9	32,2	28,4	11,5	68,0
14. Тривалість обороту власного капіталу, дні	21,6	11,3	12,8	-8,7	-40,5
15. Коефіцієнт завантаження власного капіталу	0,1	0,0	0,0	0,0	-40,5
16. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,9	6,7	4,6	-0,3	-6,3
17. Тривалість обороту кредиторської заборгованості, дні	74,0	54,1	78,9	5,0	6,7
18. Тривалість погашення кредиторської заборгованості, дні	74,0	54,1	78,9	5,0	6,7
19. Тривалість фінансового циклу, дні	-16,0	-10,8	-16,7	-0,7	4,4
20. Фондоозброєність середньооблікового працівника	69,6	49,1	17,8	-51,8	-74,4
21. Матеріаломісткість господарської діяльності	0,4	0,4	0,5	0,1	27,0
22. Трудомісткість господарської діяльності	0,0	0,1	0,1	0,0	20,7
23. Матеріаловіддача	2,8	2,4	2,2	-0,6	-21,2
24. Середньооблікова чисельність працівників, чол.	73,0	126,0	216,0	143,0	195,9